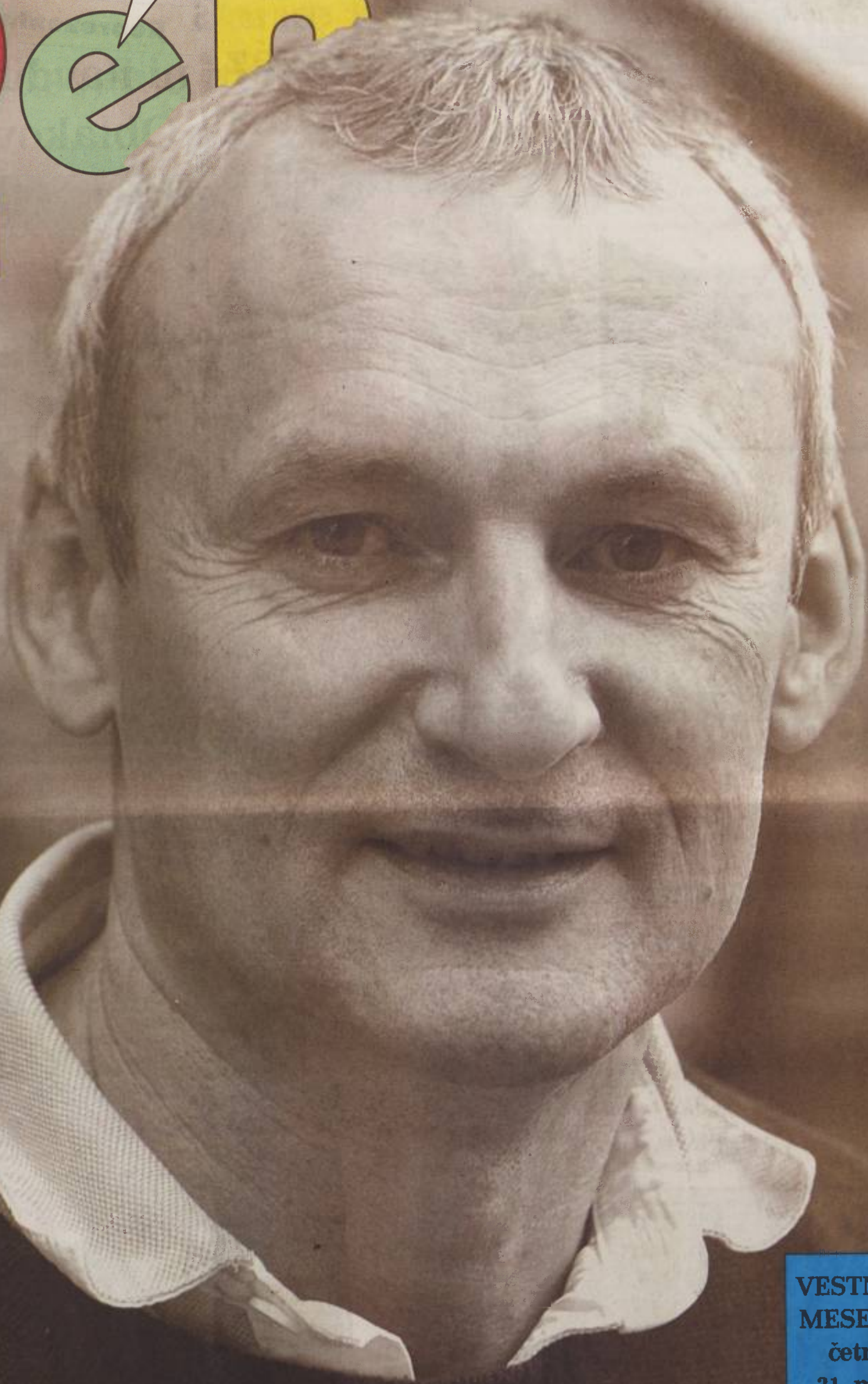

pén

... iz ouke
ti stén.

LEKAR N. Juhrov

Prim. mag. Vladimir Pfeifer,

oklesni kirurg (str. 16)

**VESTNIKOV
MESEČNIK,
četrtek,
31. marca
2005,
121. številka**

Bomo končno v pokrajini ob Muri spregledali? Pomaga lahko oblast ali pa eden največjih strokovnjakov za očesno kirurgijo, sicer naše nižine list. Če pa želite zgolj gledati (in kaj malega prebrati), naj se priporočimo z naslednjim Pénom – pri vas bo takoj po dnevu upora proti okupatorju (28. aprila).

Zima

*Ka se je
njemi že
stoupo?*

Organoslovje na Goričkem

Končno se je zima poslovila in se lahko veselimo prvega pomladnega cvetja. A spomin na belo zimo naj vendarle ostane - pentutarski sodelavci z Goričkega so nam poslali fotografijo snežnega velikana. Nič posebnega ni v višino, zato pa je dovolj krepak v predelu, kjer so moški posebno občutljivi. Avtorji: spolovila (in celega telesa) so počitnikarji iz Sotine.

jog

ŽUR-nalizem

*Věj san te pa
sploj nēj spozno!*

Novinarski poklic postaja vedno bolj nevaren, o čemer pričajo tudi mednarodni podatki o umrlih na delovnih mestih. V Pomurju sicer še nihče ni spravljal s tega sveta kakšnega predstavnika sedme sile, pa vendar je včasih dobro, če se novinar(ka) skrije pod masko in tako obravnava kakšno hudo resno temo. Kot je to storila KLARA NAĐ SOLARIČ, novinarka Nepujsaga in Večera.

frbo

Reprezentanca

**Vigyáz, ni navdušen nad
Klári! Oblakovo izbiro**

*Oblak, zakoj si
nej pouzvo Tioja?*

Po daljšem času sta se vrnila v izbrane nogometne Slovenije fanta s prekmurske ravnice - FABIJAN ČIPOVA NEMČAVEC in DEJAN NEMEC iz DOKLEŽOVJA. Čeprav sta že vajeni, niti eden trenutno ne igra v Prekmurju, ampak na začasnem delu v Domžalah, drugi pa v Katarju, pa to ta hip niti ni pomembno. Zanimivo je, da se nad odločitvijo selektorja Oblaka, da zentanco pokliče tudi njegovega atija, zmrduje sinček TIO. Meni namreč, da je pravočasno odvrniti in se posvetiti nogometni žogi in bi v reprezentanci lahko nadomestil očeta.

Dva mikrofona za enega leva

Združbe

*Viš ga, Gézeka, kelko
mikrofounof má!*

Če ste mislili, da je humorist GEZA FARKAŠ samo to, se hudo motite. A motiti se je človeško, kot je človeško tudi, če pomaga tistemu, ki pomoč potrebuje. In za nekaj takega se med drugim zavzemajo LIONS. V levji družbi je tudi človek s fotografije. Nazadnje smo ga opazovali pri vodenju dobrodelnega koncerta pri Svetem Juriju ob Ščavnici. Kako goreč humanist je Geza, dokazuje že pentutarska fotografija, saj je delal v dobrodelni vnemi kar z dvema mikrofonom ob enem. Dobro poučeni vedo povedati, da na svojih klasičnih prireditvah nikoli ne uporablja več kot enega.

tekal

Prestop(k)i

Špindler in Odarjeva zmagala

Odkar ni več v državnozborskih klopih, ljubomerni župan JOŽE ŠPINDLER sele nove politične vezi. Skupaj s podžupanjo DARJO ODAR sta se namreč odločila, da prleško prestolnico povabita numizmatika, baletnika, zgodovinarja in prvaka nacionalne stranke, ZMAGA JELINČIČA. Ta se je vabilu na obisk pokrajine zlahkih pristankov veseljem odzval. Naši (notranje)politični viri tutajo, da so se poleg razvojnih dotakov leve in desne tudi političnih vprašanj. Konkretno: gre za morebitno politično združevanje na interesni podlagi. Če je uspelo ali ne, se ne ve, tute namreč ne vedo, ali so se pogovori končali na ulici ali v kateri od zidanic v slikovitih gorica.

*Boš ti
nacionalna?*

*Bom, če hočeš, pa
tudi nadnacionalna!*

Prostovoljstvo

Darko F.
predseduje in uživa

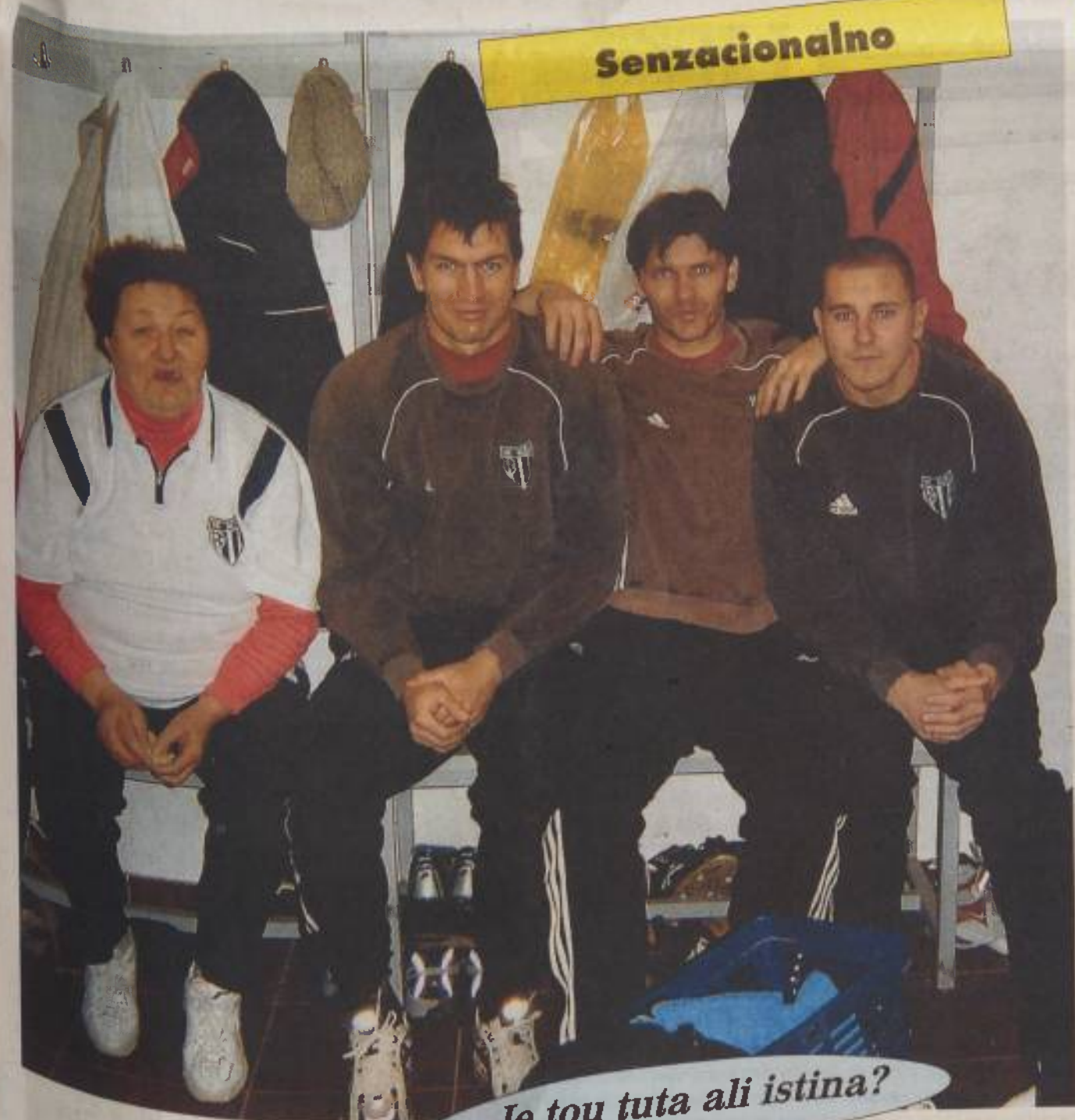

Na enega gasilca
dve kelnarci!

In se je zgodila pentutarska fotografija: na sredi je uniformiran mož, sicer lastnik gostinskega lokala Jahač na Janževem Vrh, blizu pa mu je tudi frizerstvo v Gornji Radgoni. Gre za šefa gasilcev DARKA FIRŠTA, ki se je objektivu nastavljal ozaljšan z damama LIDIJO KRANJČ (D) in BRANKO PERŠAK (L). Pa povejte, če gostinsko-frizersko posla naveza na radgonskem koncu ne deluje?

tekal

Mura tik pred odločilno
tekmo zamenjala trenerja

Senzacionalno

Je tou tuta ali istina?

Zagrebčanski fani ste verjetno kar vajeni šokantnih potez predsednika ŠD NK Mura, G. SUBANA. Presenetil je tudi tokrat, saj je tik pred tekmo, ki odloča o tem, ali bo Mura do konca prvenstva med prvo ali drugo sesterico prvoligaških klubov, zamenjal trenerja. Za trenerko, ki bo na klopi Mure na tekmi tekem, je imenoval dosedanjo navijačico TREZIKO. Ta poznata igravica Mure bolj kot kdorkoli v deželi ob Muri. Med drugim jim pravi tudi »moja deca«. Trezika pripravlja za tekmo proti Primorju napadalno taktiko, torej se je odločila za igro na vse (nič menda nima šans).

Mediterraneo Kampuš

Potem ko je že kazalo, da so se radgonske politične strasti po burnem Vodenikovem obdobju le počasi začele umirjati, je sedanji župan ANTON KAMPUŠ poskrbel za nov aferški ocvrek: odločil se je namreč, da bo namesto županovanja načeloval kuhinji ene najbolj priznanih gostiln, katere prva dama je MAJDA ŠMID. Seveda se za šefa kuhinje spodobi, da svoje kulinarčne spretnosti dokaže, preden podpiše pogodbo o dolgoročnem sodelovanju. Tako je Majda Jožetu zadala nalogo, naj pripravi kar najbolj izvirno mediteransko buzaro (s tropskimi in morskimi sadeži). Izpit je opravil z odliko, tako da tute tutajo, da bo ga boste na novem kuharskem delovnem mestu lahko občudovali še pred začetkom kmetijsko-živilskega sejma, ko je največ prometa. Veselite se novih okusov »a la campus«!

tekal

Kulinarika

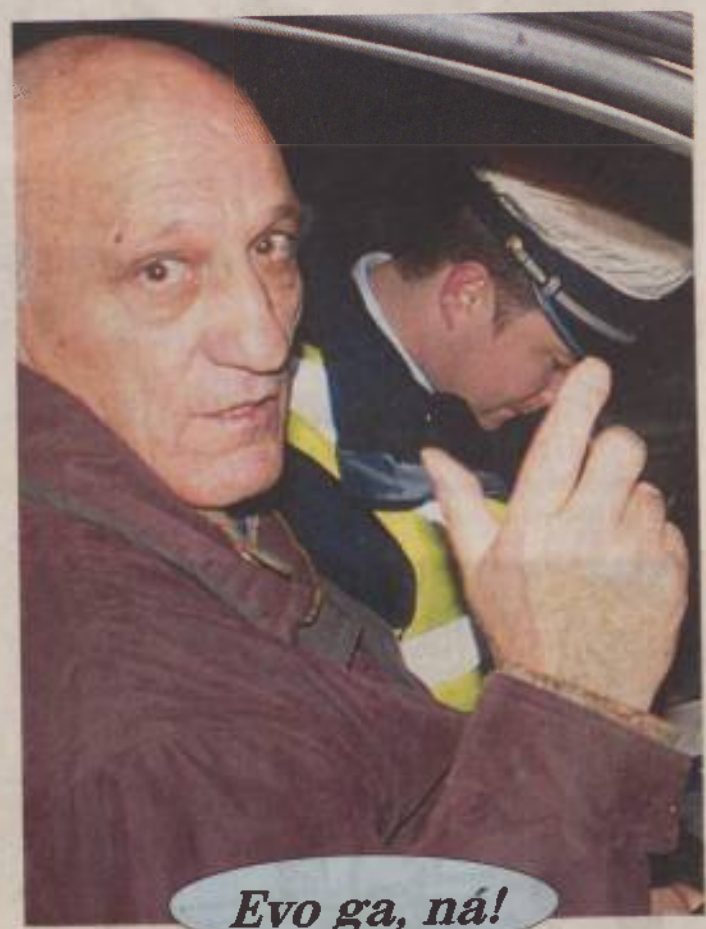

Pa me boš pošteno plačala?

Veš, da!

Dogodki

Tudi
novinarji
pihajo, mar ne?

Evo ga, ná!

Če ste mislili, da s(m)o novinarji zaščitena živalska vrsta, naj bo penutarska fotografija dokaz, da to ni res. Ondam (ali bolje: ono noč) je namreč gospod z belim pokrivalom svobodno pišočega žurnalista iz Gornje Radgone LUDVIKA KRAMBERGERJA povabil v uradno vozilo, da bi izpolnil državljansko dolžnost. Pentute vam lahko zaupajo, da Ludvik ni volil niti ni izpolnjeval lističev športne stave, pač pa je kratko malo pihal. Kaj je pokazal alkotest, ostaja v domeni policijskega zapisnika, lahko pa vam zaupamo, da L. K. načeloma ni v malignanskem delu sedmosilaške srenje.

tekal

Žan med sošolci na častnem mestu – v prvi vrsti v sredini, levo je brat Aleš.

Prvošolec Žan iz Kraljevec hodi v šolo k Svetemu Juriju ob Ščavnici. Vsi, ki ga srečujejo, občudujejo njegov pogum in voljo. Komaj vidi, a se trudi početi vse, kar delajo njegovi sošolci. Tudi brati in pisati. Zato piše z debelimi flomastri, da potem lahko prebere. Učiteljica Marija Dvoršak in vzgojiteljica Zofija Kolbl mu pomagata po svojih močeh, pa mama Marija, oče Rado, brat Aleš, bratranec Gregor, sošolci in še kdo, vendar vida ne zmorejo nadomestiti. V. d. ravnatelja Marko Kraner se je odločil, da bodo Žanu na šoli zagotovili primerne pogoje za

Bila je prava zabava.

... IN TAKO JE ŽAN DOBIL LUPO

Ivo Radin se vedno odzove na povabilo za nastop na dobrodelnem koncertu, le da natanko ve, komu bo pomoč namenjena. Tokrat je s srcem odpel za Žana.

Oste B.

Čedalje popularnejša Dica je Žanu namenila prav poseben nastop. Prvič je z njo stopila na oder hčerka Lara in novopečenemu duetu lahko napovemo lepo prihodnost. Navdušili sta več kot 800 poslušalcev.

Še en duet, ki pa ni bil prvič na odru. Sredi in Geza sta stara mačka za ustvarjanje dobrega vzdušja, in ko je k temu prvič začimbe natrosila še Trezika, je vadnico preplaval smeh. Ljudje so tokrat pomagali iz dobre volje in z dobro voljo.

Duet YoZo je imel odlično spremljavo. Yo se je kar preselil med mladi del publike, Zo pa se je sam trudil na odru, zato ga tudi ni na naši fotografiji.

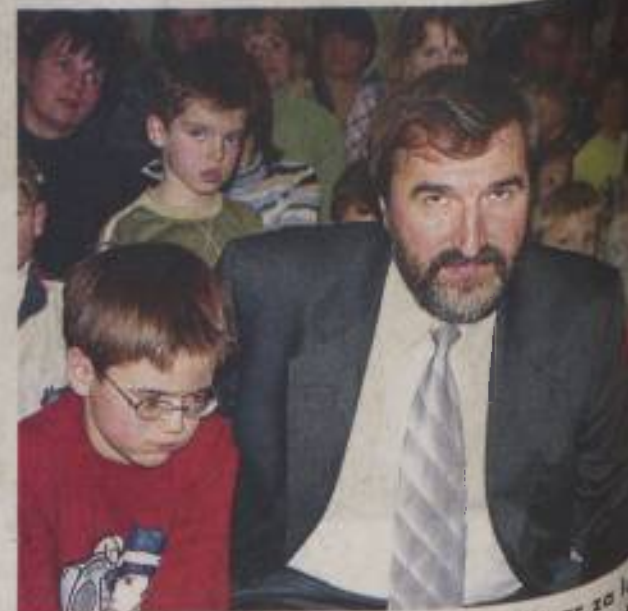
učenje. Slišal je za podoben primer v Črenšovcih, ker so na dobrodelnem koncertu in s prispevki donatorjev pomagali slepi prvošolki, in odločil se je, da po tej poti poskusi še on. Poklical je humorista Gezo Farkaša, beseda je dala besedo, projekt je podprl tudi Lions klub Murska Sobota in prvo soboto v marcu je bila šolska telovadnica pri Svetem Juriju ob Ščavnici nabito polna. Ljudje so prišli poslušat svoje otroke, Gezo, Brendija, duet YoZo, ansambel Simona Belšaka, skupino Alibi, Dico in Laro, Roka in Polono Petovar, skupino Kompromis, Iva Radina, Antonijo, Štajerskega Miša in Treziko, ki so se vsi po vrsti odpovedali avtorskemu honorarju za nastop. Za spremljavo in brezhrebno tehnično izvedbo sta poskrbela Pero in Feri Horvat z Murskega vala. In tako je vstopnina v celoti ostala v blagajni za Žanovo lupo.

Z vstopnino so obiskovalci dobrodelnega koncerta prispevali kar 740 tisoč tolarjev, na prireditvi pa so prispevke k izkupičku dodali še vaščani Sovjaka (dobiček s pustovanja), upokojenci od Svetega Jurija, župnijska Karitas in domači ansambel. In odzvali so se številni donatorji. Ravnatelj nam je z navdušenjem sporočil, da so zbrali vsa za nakup lupe potrebna sredstva – nekaj več kot milijon 600 tisoč tolarjev. Vsak prispevek je bil Žanu namenjen s srcem. Če bi otrokom, ki ne vidijo, ne slišijo ali zaradi česa drugega ne zmorejo šolskih obveznosti, dodatne učne pripomočke zagotovile šolske oblasti, bi lahko rekli, da ima tudi oblast srce, pa čeprav gre za brezplačno in obvezno šolo tudi za otroke s posebnimi potrebami. Bo znala kdaj prisluhniiti s srcem?

Župan občine Sveti Jurij ob Ščavnici Anton Slana je bil navdušen nad solidarnostjo ljudi in njihovo pripravljenostjo pomagati malemu Žanu. Gezi in nastopajočim se je zahvalil za dobro gesto in sporočil, da bo tudi občina dodala svoj prispevek.

Sveti Jurij ob Ščavnici bo imel čez slabih deset let plesno skupino, ki bo nastopala skupaj z velikimi zvezdami. Že njihov prvi nastop to napoveduje. Ker je bil uspešen, obljublja, da bodo veliko vadili in da jim bomo ploskali.

Žan in Geza – oba zadovoljna, saj je denar za lupo zbran. In Žan bo lahko prebral tudi vse tisto, kar je bil doslej njegovim očem nevidno. Zanj in za vse okoli njega je svet naenkrat lepši, bolj svetel ...

Te dni sem se preselil na drugi konec sveta, v Kalifornijo, v zaščiteno naselje apartmajev Hillcrest v elitni judovski četrti West Los Angelesa. Z drugega nadstropja svojega stanovanja vidim na notranjo ulico, kjer so za živali pripravili poseben prostor, celo pasja in mačja stranišča. Gledam lastnike psov, kako jih vodijo naokrog, kako se z njimi sprehajajo, kako skrbijo zanje. Med njimi so psi različnih pasem, veliki, črni, prijazni in manj prijazni in presenetilo me je, da med njimi ni bilo nemškega ovčarja.

Živalski instinkt

V nemškem filmu Padec - bil je nominiran med petimi filmi z angleško negovorečega jezikovnega območja - posvečenem drugim Hitlerjevim dnevom v berlinskem bunkerju, je prizor, ko Eva Braun ponoči pelje na sprehod nemškega ovčarja, Hitlerjeva pasjega ljubimca. Sprehod po ograjenem vrtu je bil kratek, sirene, ki so naznanile bombni napad, so prekinile nežno potepanje po nekaj kvadratnih metrih že hudo porušene nemške prestolnice. Nekaj ur kasneje je postal fuhrerjev pes prvi triev likvidacije znotraj dobro zaščitene bunkerja. Rusi so bili pred vrati, zavezniki pa niso hoteli sklepati nobenih kompromisov o predaji. Hitler je vedel, da živ ne sme pasti v roke sovražnikom nemškega naroda. Zdravnik je dal psu zapadno sciankalijem, mu krepko stisnil gobec in žival je v nekaj minutah umrla. Oficir ga je vzel v naročje in odnesel po hodniku na vrt. Te dni je izšla zgodba o tem, kako so živali preživele oziroma niso preživele konca druge svetovne vojne v nemških mestih. Opisana je usoda ljudi in živali v dresdenskem živalskem vrtu. Prav letos mineva šestdeset let od zračnih napadov v Evropi, ko je približno 13.000 ameriških in britanskih letal zmetalo na tone in tone smrtonosnih bomb nemška industrijska središča, med drugim tudi na Dresden. Meslo v štirinajstega februarja 1945 izginilo v ognju, razvalinah in pepelu. Kasnejši statistični podatki so potrdili, da je takrat

štirinajstim februarjem oglašile sirene in se je začel zračni napad, so postali vsi ukrepi v trenutku neučinkoviti. Bombniki, razporejeni v obliki preproge, so pol ure metali uničujoče bombe ter Dresden zasuli s ploho vnetljivih bomb, tako da je v mestu zagorelo na tisoče objektov, v živalskem vrtu pa je nastal pravi pekel. Zgradbe v živalskem vrtu so se rušile, kot da so iz kart. Prestrašene živali so tulile, zavijale. Bombe so najprej uničile zgradbo, v kateri so bile antilope. Ljudje so stekli iz skladišč in jim odprli vrata na dvorišče. Potem so osvobodili še žirafe, vendar so bile živali tako prestrašene, da so obstale na mestu in so jih morali čuvaji s silo spraviti na plano. Bomba, ki je padla na zgradbo z nilskimi konji, je tri živali pokopala v bazenu, kjer so se konji, zasuti z betonskimi stenami, zadušili. Čisto mlado slonico, težko štiristo kilogramov, je dobesečno vrglo nekaj metrov daleč v grmovje. Ženka severnega medveda je živa gorela. Dva svoja mladiča je pokrila s telesom in ju krepko prijel s šapami, da ji ne bi pobegnili. Čuvaj, ki je bil v bližini, je medvedko ubil, mladiča pa spravil na varno. Posebno usodo so doživele divje zveri. Levi, tigri, leopardi in črni panterji so pobesneli, kajti na hrbte so jim padali ognjeni ogorki. Prišla je četa nemških vojakov in jih vse po vrsti pobila. Bizoni in črni bivoli so zdivjali na ulice, prepolne ljudi, ki so bežali iz mesta. Živali se zanje niso zmenile, do jutra so se mirno vrnile v vrt. Zvezda živalskega vrta šimpanz Pitt, ljubljeneček otrok in odraslih, je uspel pobegniti, a se je kmalu vrnil v živalski vrt. Z eno roko se je držal za ranjen trebuh, v drugi je držal steklenico kompota, ki jo je staknil, kdo ve kje. Ljudje iz živalskega vrta so ga hoteli rešiti. Eden od mladih krotilcev živali se je sredi porušenega mesta s kolesom odpeljal iskat živinozdravnika. Pomoč je prišla prepozno, Pitt se je zastrupil z nepitno vodo. Steklenica z vloženim sadjem mu je bila poslednje zadovoljstvo v življenju. Strahoten zračni pritisk je odnesel kupolo, pod katero so bile nameščene ptice. Deset orlov je poletelo pod črno, sajasto nebo. Vendar so se ptice naslednje jutro vrnile, kajti bil je čas, ko so jih čuvaji krmili. Kljub pastem, ki so jih postavili, niso ujeli no-

zabilo življenje okrog 135.000 ljudi. Ko so zavezniška letala, za katere je vrhovni poveljnik letalstva Göring ohlolo pripomnil, da nikoli ne bodo preletela neba nad Nemčijo, začela v Dresdenu bombardirati nemška mesta, so v živalskem vrtu značilni sprejeli številne ukrepe za zaščito živali pred zračnimi napadi. Zgradili so več zaklonišč, vse živalske prostore pa so opremili z zaščitnimi aparati. Vse osebje so izurili in naučili ravnanja s požarom. Vse osebje so izurili in naučili ravnanja s požarom. Vse osebje so izurili in naučili ravnanja s požarom.

MADE IN USA

Branko Šomen

RAZMIŠLJANJA

Maja Prettner

dijakinja

Ni dolgo od tega, ko smo praznovali prihod novega leta, novega začetka. Vsako leto si vedno znova zadamo cilje, ki jih želimo doseči, si obljublamo tisoč stvari, ki jih bomo začeli z novim letom. Skušamo si nabrati novih moči za leto, ki prihaja. Čemu taka evforija prav na ta dan?

Mar ne znamo črpati energije iz vsakdanjega življenja, nehati s kajenjem, postati resni, končati študija, biti veseli, ne da bi morali čakati na neko navidezno prelomnico, ki naj bi spremenila vse naše dotedanje navade.

Mene šele pomlad toliko prebudi, da si zastavim nekaj novega, si zarišem neko pot, ki se je bom skušala držati. Pomlad je vedno »ziherašica«. Zmeraj ve, da bo prišla za zimo. Če bi tudi mi vedeli, da bo naše delo, naše seme vedno obrodilo, ne bi bili nikoli negotovi in bi vse naredili brez pomislekov. To bi bilo odlično, saj bi nas na koncu vsake poti čakala nagrada. Že na začetku bi vedeli, da bodo vse naše želje, misli, dejanja dosegli uspeh. Ampak tako življenje bi bilo enolično in prav je, da vse ne funkcionira tako preprosto. Ne predstavljam si, da se mi za nobeno stvar ne bi bilo treba truditi, da bi bil vsak cilj dosežen brez kakršnega koli napora. Takrat se ne bi niti razveselila svojega uspeha, saj bi bil samoumeven. Normalno je, da je včasih pot do želenega cilja strma in je veliko stranpoti, na

katere zaidemo, a na koncu zmeraj pridemo do cilja. Četudi se razlikuje od naših prvotnih želja, je gotovo pravi. Nikoli ne pozabite sanjati in naj vas pomisleki ne ustavijo pred tem, da bi preprosto zagrabili priložnost, ki vam pride naproti. Nihče od vas ne zahteva, da ste vedno kos situaciji, zato ne skušajte stalno igrati vloge »najbolj trdoživega«. Ne obžalujte, če se vse ne izide, kot ste si zamislili, a naj vam ne bo zadoščeno, dokler ne dosežete tega, po čemer ste stremeli. Razdajajte se drugim, ampak ne pozabite na svoje zadovoljstvo. Vzemite si čas samo zase. Plešite na soncu do onemoglosti, pojte na ves glas, četudi vam drugi pravijo, da nimate posluha, navijte glasbo do konca in se ji prepustite, smejte se, dokler vas ne začne boleti čeljust, privoščite si najljubšo čokolado, lenarite in se odklopite od sveta. Počnite, kar vam srce poželi. Vsaj enkrat se ne ozirajte na to, kaj pravijo drugi, in zadovoljite svoje potrebe. Sama si samo tako lahko nahranim dušo.

Pomlad se mi zdi idealen čas, da se predramimo iz zimskega spanca in znova postanemo »firbčni«, ustvarjalni, radoživi, navihani... Narava se prebuja in začenja svoj novi cikel. Tako tudi mi ne smemo ostati zabubljeni, ampak se moramo znebiti svojega kokona. Brez tega, da odstranimo odvečen balast, se ne moremo razvijati naprej. V spominu naj ostanejo le dobre stvari, slabe pa naj zbledijo. Vendar si napač ne smemo očitati, saj smo tudi z njimi pridobili nova spoznanja.

Iz mene so v tem letnem času izvaljena vsa pozitivna čustva, saj me nanj vežejo mnogi lepi spomini. V mislih me že omamlja sveži aprilski dež, zamišljam si kapljice, ki se vpijejo v mojo kožo. Sonce pokuka izza oblakov in prinese s sabo optimizem. S svojo magično svetlobo bi moralo očarati še tako mrke obraze. Čemu kisli obrazi, ko pa nas obdaja taka lepota? Vsaj za trenutek odmisli, da vam šola dela preglavice, da vas jezi sosed, da vas jutri čakajo nove obveznosti, da nimate avta, kakršnega bi želeli, in se veselite majhnim radostim. Tudi vi kdaj komu kaj podarite od srca. Dovolj je že nasme, pa boste nekomu gotovo polepsali dan, teden ali celo mesec. Tudi tisti, ki so navidez videti močni, potrebujejo prijazno besedo. Pod kožo smo vsi iz krvi in mesa. Naj vam ne bo odveč svojim bližnjim nakloniti pozornost in jim prinesiti rože s travnika, presenečeni boste, kako se bodo razveselili.

Oddajte pozitivno energijo in zadihajte s polnimi pljuči! »Kaj je življenje, če si prevzeti od skrbi ne vzamemo časa, da bi stali in strmeli?« (William Henry Davies)

Cilka Jakelj, njeni štirje fantje in še Kamerunec povrhu

Ondan smo bili vsi prevzeti. Ker so dijaki in profesorji ljutomerske gimnazije s pripovedovanjem Kreslinove poezije napravili prav poseben dogodek. Stari roker z ženo, očetom in materjo je med predstavo sedel v dvorani kulturnega doma, ob Cilki Jakelj, ki je dogodek spočela, je bil na odru, ko se je pridružil izvajalcem tako raznežen, da ga takega še nisem videl. In je zamrmral v mikrofoni: »Zdaj vidim, da imajo ti moji teksti neki smisel.«

»Zdaj je vsak dan posebej lep ...«

Nekaj dni pozneje me sprejmejo Jakljevi na svojem domu na Spodnjem Kamenščaku. Ljubo, šef pomurske izpostave državne veterinarske uprave, je spekel jabolčni zavitek, tako da je vsa hiša dišala po sveži peki. S Cilko se umakneva v njen kabinet. Čeprav pravi: »Lepo, da si prišel na obisk, intervjuja pa ti res ne bi bilo treba delati!«

Spomnim jo, kako sem njo, Ljuba, Nejca, Mateka in Možeka prvič srečal. Gole in bose. V naturističnem kampu v Istri. Mi smo že bili tam, oni so prišli z brako prikolico. Sinovi so bili stari tam nekje pet in tri leta, Matevž in Primož sta dvojčka, Jernej pa je starejši. Ljubo je prišel do nas Pomurcev, zlasti do Radgončana Janeza, da mu v skladu s tradicijo v kampu pomagamo postaviti šotor. Kje pa je Cilka, vpraša Janez. Na eni skali leži, odgovarja Ljubo, in bere knjigo ...

»Tako si se me zapomnil,« se od srca nasmeje Cilka Jakelj. »Pa mi menda nisi zameril, da vam moškim nisem hotela biti v napoto pri tem opravilu!« Z Ljubom sta se poročila pred 30 leti. »Prvega marca je bilo. In poglej: letos je bilo 1. marca minus osemnajst, takrat pa natanko plus 18 stopinj. Na fotografijah se vidi, da smo bili vsi pomladno oblečeni.«

Ampak knjiga je od dijaških let dalje, med študijem in poučevanjem na ekonomski šoli v Soboti in na gimnaziji v Ljutomeru, vmes tudi med zaposlitvijo na Zavodu za šolstvo, njena iskrena in intenzivna prijateljica.

»Povabila sem, na literarni večer, Toneta Pavčka. Ze prej je bil moja pesniška ljubezen, od takrat naprej je ta ljubezen, prijateljstvo vzajemno. Prišel je za en dan, ostal je tri. Z Ljubom sta prekrizarila te prleške gorice po dolgem in počez. Midva pa sva klepetala do nezavesti. Spoznati takega človeka je dar za vsakega.«

Cilka je Radgončanka v Ljutomeru. »Ja, že več kot deset let sem živela tu, pa sem še vedno vsak petek sedla na avtobus, z mojimi tremi fanti, in se odpeljala na Šlebingerjev breg. Ljubo je prišel za nami, ko je imel čas.«

Vozniški izpit je naredila v zgodnji mladosti. »Potem pa deset let nisem vozila. In je prišla tista agresija na Slovenijo. Ljubo je bil poslanec. Po njega so prišli policisti in ga odpeljali na zasedanje parlamenta v Ljubljano. Jaz pa sem ostala sama s tremi fanti na vikendu mojih staršev v Negovi. Golfa pa niti vžgati nisem znala. Tri dni potem, ko se je Ljubo vrnil, sem zahtevala, da je šel z mano in sem sama peljala do Lukavcev. In od takrat vozim.«

Diplomirala je iz nemščine in slovenščine na Filozofski fakulteti. Danes poučuje le slovenščino. »Če bi lahko še enkrat začela, bi vzela slovenščino in etnologijo.«

Kreslina, rokerja, ste vzeli. Priključili k dijakom tudi nekaj profesorjev. Da smo slišali Kreslina v nemščini, angleščini,

francoščini. Zlasti je bil opazen mladi asistent, Kamerunec. »Cedric je pravzaprav moj četrti sin,« se nasmeje. »Danes je posebno naključje, da ga ni tukaj. Vrstnik in prijatelj je mojim trem sinovom in neizmerno rad je tu na Kamenščaku. Pozimi sem mu spletla debel volnen pulover, saj je zima zanj daleč premrzla. Kreslina si je prevedel iz angleščine v francoščino in prav užival je v nastopu. Sicer pa sama uživam v neskončnih pogovorih s tem mladeničem. On govori angleško, jaz nemško in včasih trajajo najine debate ure dolgo.«

Uživali so očitno vsi, ki so bili na odru. Pa tudi tisti mladi profesorji, ki so poskrbeli za sceno, glasbo, luč. In Samo

Budna, nekdanji dijak, ki je s svojo sestro spet prevzel občinstvo. »Samo mi je na cesti rekel: Do zdaj ste bili mladi profesorica, vas zdaj lahko imam za prijateljico?«

Tak projekt s predelavo rokerja pričakoval od mladih profesorjev. »Naj posebnega ni ta dogodek. S takimi projekti se ukvarjam že vse življenje. Kreslin me je popadel po lanskem decembrskem koncertu v Cankarjevem domu. Povzela sem se z njim in je nastalo. Še zdaj me pogosto pokliče. Tudi njemu je sedlovstvo Pa mladi? Radi sodelujejo pri teh predstavah?

»Drugace je kot pred leti. Talirat so vadili po večerih. Zdaj imajo raje, da opravimo nekako med poukom, da Dejstvo je, da je izredno velika učna vozačev in morajo na avtobus. Včasih ko vadiamo pozneje, učence razvzajem Ljubo, moji fantje.«

Ko sem se pred leti peljal z Dunaja vas srečal na avtocesti. S polnim avtobusom dijakov. Ki jih vozite na predstavo na Dunaj. »Možnost se je pokazala. Najska gledališča nam gredo zelo na roko, pa najamemo avtobus, kupimo vsotop in gremo. Saj smo imeli abonma tudi Mestnem gledališču, ampak je boljše, hodiš v več krajev in gledališč.«

Med vsem tem ste se nenadoma soočili z boleznijo.

»Tudi sama nisem bila prepričana, sem ravnala prav: pred operacijo sem k učencem in jim povedala, kaj se dogaja. Ampak ko sva se o tem pogovarjali z ravnateljem, me je potolažil, da so se zelo dobro odzvali. Tudi zdaj imajo nek drugačen, boljši odnos. Zase pa lahko povem, da mi je zdaj življenje lepše. Bal znam veseliti vsakega dne, vsakega čaranja, dogodka. In manj mi je pomembno, če niso vse stvari na svojem mestu. Če pobrisan prav vsak prah v hiši. Samo je lepo živeti. In zlasti, če imaš ob sebi štiri moške.«

Jože in Benedikt Brunec

Predvsem kot lik brata Džoužija iz sredinega jutranjega programa radia Murski val in iz Zamurjencev, ki je humoristična oddaja radia Murski val ter po njegovem humorističnem prispevku v Vestniku, poznate bralci našega sodelavca Jožeta Brunca. Toda Jože Brunec je brat tudi v pravem pomenu besede. Njegov brat Benedikt sicer živi v Avstraliji, toda razdalje danes ne pomenijo ničesar, pravi Jože Brunec v Murski Soboti.

Fotografija vnukinje Lily je prispela iz Avstralije v pol ure.

Brat Džouži – brat v pravem pomenu besede

Na kolesu v Čakovec

Benedikt oziroma Ben, kakor ga kličejo v Wodongi, je odšel v Avstralijo pred več kot štiridesetimi leti. Takrat je v Sloveniji primanjkovalo dela, zaslužek v tujini pa je bil boljši. Ker sva bila zelo navezana, sem ga prepričeval, naj ostane, toda Benedikt je vztrajal pri svojem, »je razložil Jože Brunec. Takrat je bil to skorajda šok za družino, kajti vedel so, da ga bodo zelo pogrešali. Če se samo spomnim, vse sva počela skupaj v takratni Soboti, ki sploh še ni imela podobne mesta, temveč je bila ena velika blatna vas, ki jo tlakovalo samo eno ulico,« se je nasmešnil Jože. Pri tem je pomislil na njune teke po kanalu, saj sta bila oboje športnika, ter omenil, kako sta dvigovala uteži, ki sta jih naredila sama. Poiskala sta namreč dovolj močno krmilno palico, na katero sta obesila kroge, ki sta jih naredila sama iz betona. Veliko sta skupaj tudi kolesarila. »V bistvu sem pedale poganjal jaz, Benedikt pa se je vozil na 'stangi'. Prekolesarila sva skoraj ves ravninski del Prekmurja. Goričko je bilo v takih primerih, ko poleg sebe voziš še nekoga na kolesu, težje dosegljivo,« smo izvedeli od našega sogovornika. Peljala sta se tudi v Čakovec. Najprej do sorodnikov v Melince, nato pa naprej na Hrvaško. Vzrok za takšno dolgo pot je bila Jožetova amputacija, s katero se je nato tudi sestel, Benedikt pa ga je potrpežljivo čakal pri kolesu.

O češnjah in grozdju

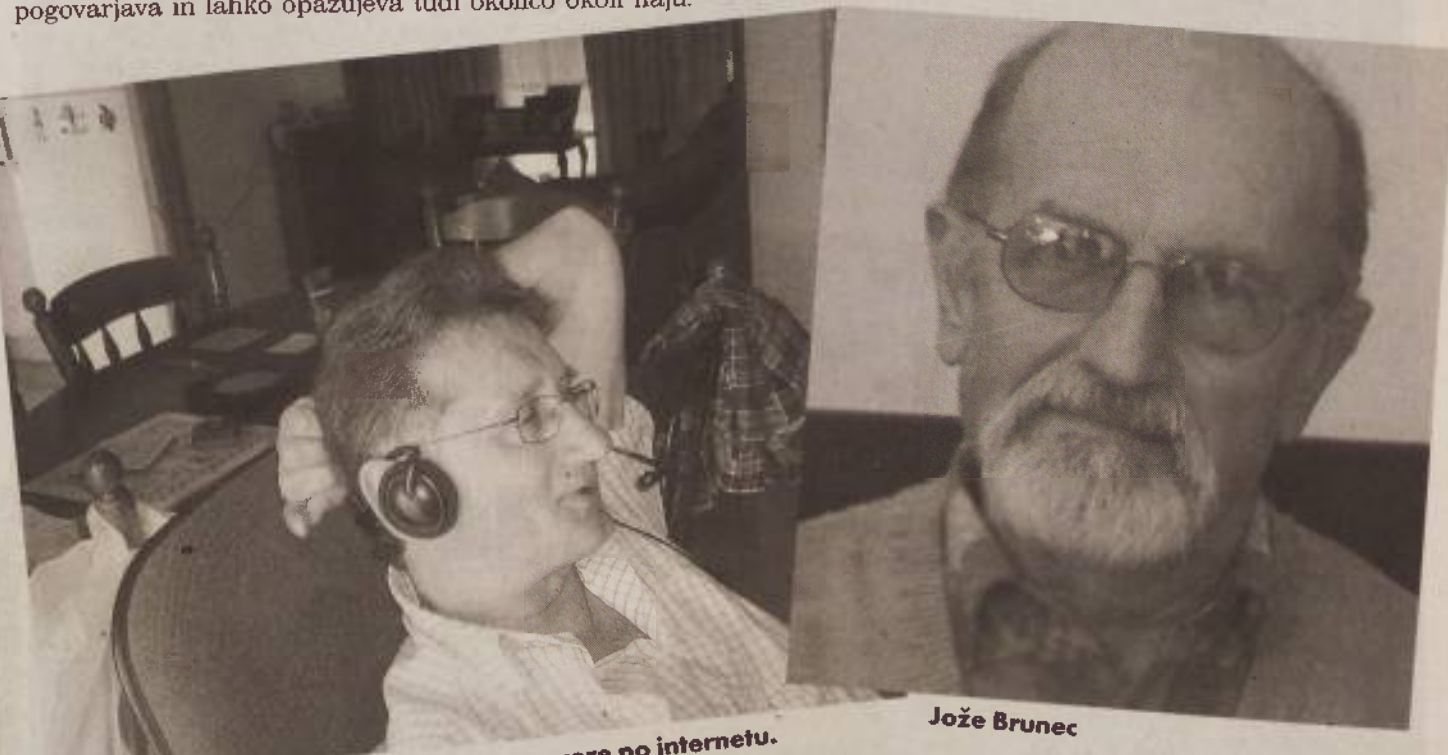
Razdalja do Hrvaške pa je veliko veliko krajša, kakor razdalja do Avstralije. Brata Brunec jo danes premagujeta s pomočjo računalniške tehnologije. Oba sta računalniška

navdušenca. Že na začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja, ko je internet šele pokukal v svet, sta navezovala stike po elektronskih poteh. Najprej so sicer iz Murske Sobotice v Wodongo in obratno romala pisma in telefonski klici, v njih pa sta oba ugotovila, da bi bilo veliko hitreje in ceneje, če bi se pogovarjala po računalniku in internetnih povezavah. V začetku internet še ni bil tako razvit, kakor je danes. Vedno, kadar sem hotel govoriti z bratom, sem moral najprej po telefonu poklicati v Ljubljano, tam pa so vzpostavili povezavo z Avstralijo,« se spominja Jože Brunec. V začetku sta si pošiljala le krajša besedila. Povezave so bile še zelo počasne. Zvok z glasovi najbližjih je še vedno sodel na kasete, podobne pa na fotografije, ki sta si jih pošiljala z navadno pošto. Potem je tehnologija napredovala. Prva slika, ki jo je Jože dobil iz Avstralije, je bila nekoliko nejasna, za njen prenos na domači računalnik pa je bilo treba čakati nekaj ur. Danes so stvari drugačne. Povezave so postale hitrejše, Jože in Benedikt sta si poleg zvočne omislila tudi slikovno povezavo. Ko Jože sedi za računalnikom v Murski Soboti, ga Benedikt vidi na svojem ekranu v Avstraliji. »Prav zanimivo je, ko se takole pogovarjava in lahko opazujeva tudi okolico okoli naju.

po internetu na strani www.radiomurksival.si. Gotovo sliši tudi brata Jožeta, ki nastopa v Zamurjencih, čeprav prizna, da nima velikokrat priložnosti slišati prav brata. Med Avstralijo in Slovenijo je namreč skoraj deset ur časovne razlike. Poleg tega je oddaja na sporedu, ko je on v službi. Zaposlen je kot orodjar in dela v treh izmenah. Pri tem izvemo, da so Pomurci v Avstraliji pridni delavci. To se je pokazalo pred leti, ko je delodajalec začel odpuščati zaposlene. Odpustil jih je petdeset, Jožetov brat je ostal. Slovenci imajo v Wodongu tudi svoj klub, Benedikt pa je celo v njegovem nadzornem odboru. Kadar se ne ukvarja s klubskim knjigovodstvom, igra v tamkajšnjem ansamblu na klarinet ali trobento. Ostalo je tudi navdušenje nad športom. Oba sinova sta nogometaša. Pred nedavnim je Jožetu celo namignil, da bi prišel v Slovenijo, ko bo v Evropi svetovno prvenstvo v nogometu.

Ostaja Murski val

Nazadnje je bil Benedikt v Sloveniji pred osemnajstimi leti. Takrat je bil zelo presenečen, kako se je Murska Sobotica spremenila in razvila. Pri ponovnem obisku bo

Jože Brunec

Slušalke so obvezen del opreme za pogovore po internetu.

Jaz na primer jeseni razpravljam o grozdju in trgatvi, ki smo jo opravili, brat pa mi razlaga o češnjah, ki so pri njih pravkar dozorele, pri tem pa s kamero pokaže na ženo, ki v kuhinji koščiči te iste češnje. Moram namreč dodati, da so zaradi lege Avstralije na južni polobli letni časi nasprotni našim,« je dodal Jože.

Fotografija vnukinje

Z internetno hitrostjo so prišle iz Avstralije do Jožeta tudi fotografije Benediktove vnukinje Lilly. Kako brezmejen je internet, priča dejstvo, da je nastala fotografija uro po porodu v porodnišnici v Wodongu, pol ure za tem pa je bila že na računalniku v Murski Soboti. Skorajda v realnem času pa zadnje mesece potuje v Avstralijo tudi program radia Murski val. Benedikt ga v Avstraliji posluša

presenečenje manjše, saj Jože pravi: »Včasih, ko mu povem, kaj novega so zgradili in naredili v mestu, mi pove, da je s tem že seznanjen, saj si je ob pomoči medmrežja pogledal slike, in mi hkrati pošlje še naslov internetne strani.« Jože še ni bil v Avstraliji. Dežela je še vedno tam spodaj in prej so imeli prednost drugi kraji. Z ženo sta namreč potovala po Evropi, bila v Združenih državah in še in še bi lahko naštevali. Zdaj potuje predvsem njuna hčerka Irena, ki je priznana slikarka in kiparka, čeprav Jože ugotavlja, da je zelo zaposlena tudi v Sloveniji. »Kdo ve, morebiti pa se bo Jože vseeno kdaj v prihodnosti odločil, da bosta z ženo obiskala Benedikta v Avstraliji. Morebiti bosta odpotovala celo v Tasmanijo, odkoder je Benediktova žena. Vsekakor pa do takrat ostajajo pogovori in stiki s pomočjo računalnika in interneta ter Murski val na naslovu www.radiomurksival.si

Dejan Fujs

Benedikt Brunec

LEGENDE

Lajos Vlaj, človek

Ella Pivar

»Lajos Vlaj je bil rojen v Lendavi, v Spodnji ulici. In ta Spodnja ulica je postala in ostala njegov življenjski simbol, ulica lendavskega proletariata, nasprotje Glavne ulice, v kateri je nekoč stanovala lendavska gospoda. Izšel je iz vrst proletariata in mu ostal zvest vse življenje ...« je zapisal Miško Kranjec 1966. leta ob njegovi smrti. Tih in skromen navzven, zagrenjen, uporniški navznoter je prenašal breme, ki mu ga je za popotnico naložila Spodnja ulica. Deset let po smrti so po njem poimenovali dvojezično osnovno šolo v Genterovcih, v začetku marca 2005. leta pa smo našli njegov doprski kip na odlagališču zgodovine, v shrambi lendavskega muzeja.

Sic transit gloria mundi - sem pomislila, ko smo iskali s kiparjem Ferencem Kiralyem in mladim vajencem Gorazdom iz lendavskega muzeja med poslikanimi starinskimi skrinjami na grajskem podstrešju kip Lajosa Vlaja. In takoj se mi je porodila dilema: si je sploh kdaj želel svoj doprski kip pred šolo ali drugo javno ustanovo ...

Spomnim se ga, kako je stal v začetku šest-

desetih let za prodajnim pultom v knjigarni in čakal, da vaški otroci po koncu pouka pridemo v njegov svet, med knjige, in mu povemo, kaj novega se dogaja po vaseh. Zaradi poznanstva z mojim očetom, ki je imel svoje korenine prav tako v Spodnji ulici, in zaradi ljubezni do knjig sem bila privilegirana. Za dva dni sem si lahko kar iz knjigarne sposojala madžarske in slovenske knjige.

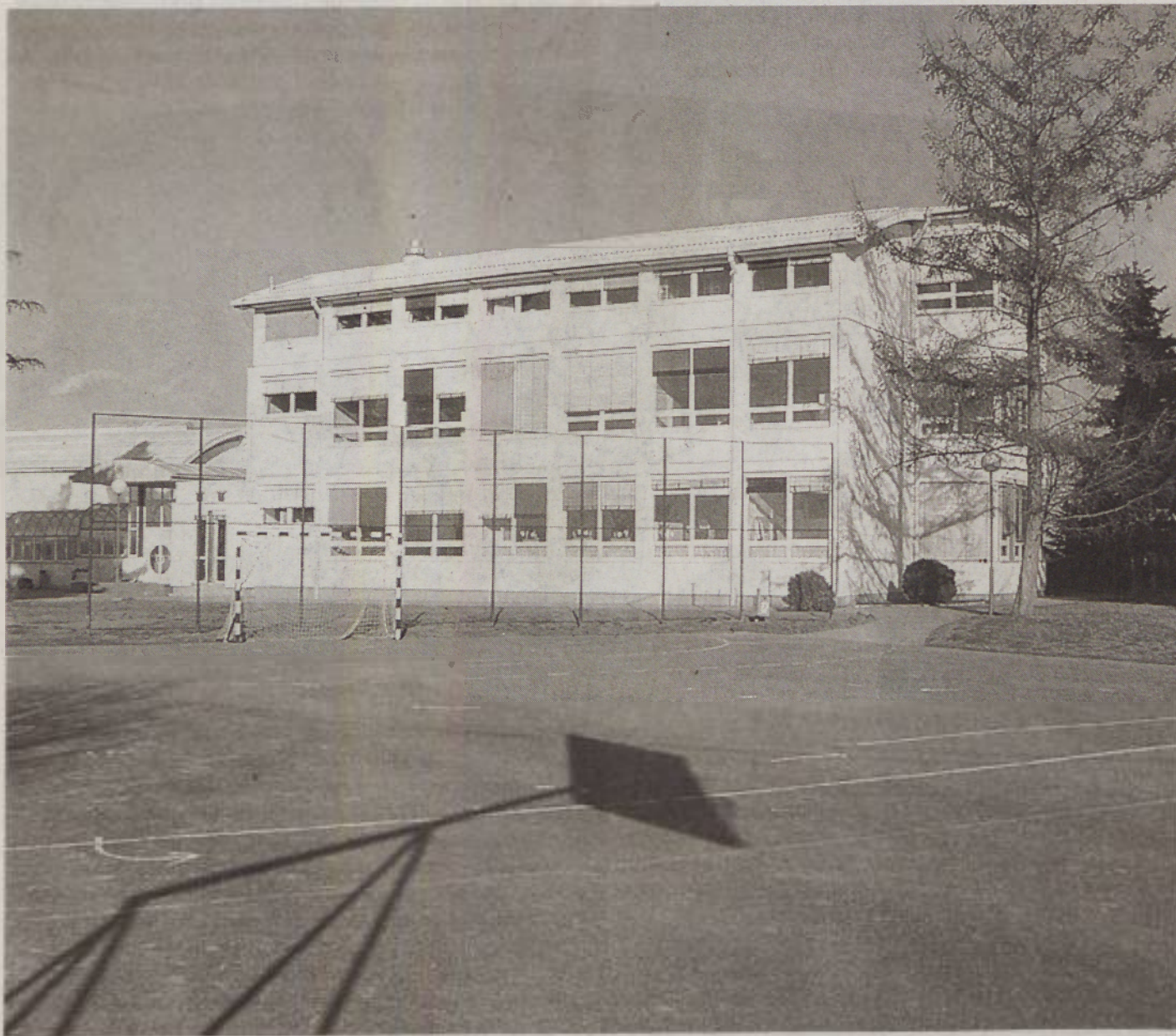

Spodnja ulica in kar je še ostalo od nje. Vlajeve rojstne hiše ni več, je pa njegov dom, bela pritlična zgradba, ki jo je odkupil od židov.

Zavil jih je v rjavi »pak-papir« in vedno naročil: »Vrni jih takšne, kot si jih dobila, le vsako črko preberi.«

»Vlaj je veliko srce,

toda ne zna poskrbeti zase. Najprej pomisli na druge, zato zanj nič ne ostane ...« je govoril moj oče in še dodal, da bi lahko živel v najlepši hiši

Štefan Varga, ravnatelj DOŠ v Genterovcih: »Sredi devetdesetih let smo na aktivu ravnateljev bivše lendavske občine pri posebni točki dnevnega reda govorili o spremembi imen šol in se odločili, da jih uradno drugače poimenujemo. Naš kolektiv, učiteljski zbor, se je s tem strinjal in smo, tako kot druge šole, tudi mi dali kip Lajosa Vlaja, ki je stal pred šolo, v lendavski muzej. Pozneje so nam nekateri to očitali. Morda smo se res prenašili in sledili trendom, toda mislim, da je naziv Dvojezična osnovna šola - Kétnyelvű Általános Iskola dostojen za našo ustanovo ...«

Dr. József Varga: »Vlaja sem spoznal kot mlad učitelj v Lendavi. Sándor Szunyogh mi je dejal, da obstaja še en človek, ki piše pesmi, in jaz sem mu pokazal tudi svojo. Prva njegova pesniška zbirka z naslovom Versak (Pesem, op. p.), ki jo je uredil dr. Vanek Šiftar, je izšla leta 1961. leta, sedem let pozneje pa mi je pripadla čast, da sem za založbo pripravil drugo zbirko pod naslovom Szolid intés (Prijazna opomin op. p.). Veličina njegovih pesmi je v neposredni izpovedni moči, verzi pa ustrezajo vedno literarnim pravilom. Bogat in navaden besedni zaklad mu omogoča tankočutno lirsko izražanje. Moramo ga spoštovati kot prvega, ki je objavil svoje pesmi pri Pomurski založbi v madžarskem jeziku. Zato sem z veseljem pozdravil pobudo, da šolo v Genterovcih, kjer sem bil takrat ravnatelj, poimenujemo po Lajos Vlaju. Tem večje pa je bilo razočaranje, ko sem izvedel, da so jo v začetku devetdesetih preimenovali v Dvojezično osnovno šolo Genterovci. Na vprašanje, zakaj, je takratni ravnatelj odgovoril, da pač zato, ker se je kolektiv tako odločil. Nekateri šole v Prekmurju so obdržale prejšnji naziv, prepričan sem, da so v Veliki Polani ponosni na svojega rojaka Miška Kranjca, po katerem se šola imenuje ...«

iz Spodnje ulice

v Glavni ulici, toda nje-
gov svet je ostal Spodnja
ulica, čeprav je ta z leti
izginila in je tistih nekaj
hiš, ki bi bile večjim mes-
tom v ponos, protikul-
turni Lendavi v bre-
me.

Ko sem se pred dnevi
sprehajala po poti levo
od sinagoge, nedaleč od
novoga kulturnega do-
ma, v senci stanovanj-
skih blokov, sem odkrila
neka hiša, ki jim je uso-
jen hiter konec. Tik pod
Glavno cesto, pod bla-
govolico, je razpotegnje-
na dolga bela pritlična
hiša. Gospa na drugi
strani postaja po mojem
vprašanju, ali je to Vla-
jeva hiša, radovedna,
zakaj me zanima.

»Rada bi kaj zapisala
o njem. Morda ste ga
poznali? Tu je rojen, pa
ga danes že čisto po-

zabili ... «

»Naj bi samo pisal pes-
mi in se manj ukvarjal s
politiko. Ko je bil moj
mož med vojno v ujet-
ništvu, je on sedel na
toplem,« mi zabrusi gos-
pa, ki pozneje pove, da se
je pred desetletji semkaj
primožila iz oddaljenega
madžarskega mesta.

»Dvomim, da se mu je
dobro godilo, saj je bil
med vojno tudi on inter-
niran,« ji odvrnem in
podvomim tudi o tem, da
bi verjela, saj je v človeški
naravi, da si o mitih in
legendah ustvari vsečno
mnenje.

Lajos Vlaij se je rodil 14.
maja 1904. leta, deset let
po tistem, ko sta se Ma-
tyas Vlaij in njegova žena
Katalin Szersen (Sršen,
p. p.) iz Bodonec prese-
lila v Lendavo. V zbor-
niku, ki je izšel 1897. leta

ob madžarskem mile-
niumu, je pod zaporedno
številko 318 zapisano:
»Matyas Vlaij, čevljarški
mojster, evangeličan, pis-
men, soproga Katalin
Szeres, katoličanka, pre-
bivališče: Spodnja ulica.«
Lajos, tretji po vrsti med
številnimi brati in ses-
trami, je od otroštva bo-
lehal in bil zelo samo-
tarski. Oče je komaj zas-
lužil za sproti in Lajos je
že v meščanski šoli spoz-
nal, kako krivičen je svet
do revežev. Oče ga je
med prvo svetovno vojno
vzel za vajenca in od
dninarjev, meščanskih
slug, vojnih invalidov in
priložnostnih delavcev,
ki so se pri njem zbirali,
veliko slišal o še večji
revščini, o vojnah, pra-
vičnejši, skoraj pravični
socialni in socialistični
ureditvi, kjer so vsi enaki.

Rdeča revolucija je pet-
najstletnega Lajosa še
bolj prepričala o tem, da
je oblast treba predati
delavcem in kmetom,
zato se je v duhu socia-
lizma pridružil delav-
skemu gibanju v Čakov-
cu, pozneje pa v drugih
krajih, kajti kot pomoč-
nik se je udinjal tudi v
avstrijski Radgoni in Pes-
nici. Jugoslovanska ob-
last ga je zaznamovala,
kljub bolezni je moral
odslužiti 18 mesecev vo-
jaščine, po tistem pa se
nenehno javljati na po-
liciji, saj je veljal za sin-
dikalnega aktivista v dež-
nikarni, Našički in v dru-
gih lendavskih obratih,
podpiral izid Ljudske
pravice, se spoprijateljil
z Miškom Kranjcem, ki
ga je v tridesetih letih
podprl na volitvah, in
znanima sindikalistoma
Josipom Kostoličem in
Ferencen Nyakasem ter

med vojno še s Štefanom
Kovačem, Ludvikom Ro-
pošo, Jenőjem Kardo-
sem in drugimi odpor-
niki. Madžarska oblast
ga je obravnavala kot
oporečnika in najprej
odpeljala v soboške za-
pore, od tam v Sombotel
in ga 1942. leta po šestih
mesečih zaradi bolezni
izpustila ter deportirala
nazaj v Lendavo, kjer se
je zaposlil pri mesarju
Boharju. Po koncu vojne
je pomagal vzpostaviti
novo oblast, toda nikoli ni
imel pomembne funk-
cije. Skromen, razmiš-
ljajoč se je z veseljem
zaposlil v novi knjigarni,

Lakásom csak kicsi,
Sárfalu kaliba.
Itt élek én: Senki
Szigetén Vágy fia.

Moj dom je majhen,
iz blata zbita koliba.
Tu živim jaz: sin Hrepenenja
na Nikogaršnjem otoku.

Ferenc Király: »Občutki so zelo različni,« je odgovoril na
vprašanje, kako doživlja, da po grajskem podstrešju
iščemo njegovo delo, doprni kip Lajosa Vlaija, ki ga je
po naročilu za skoraj simbolično ceno izdelal za
genterovsko šolo. »Kip sem delal po fotografiji in po
spominu, saj sem Vlaija zelo dobro poznal. Bil je nekaj
posebnega, intelektualca, s katerim si se lahko po-
govarjal o umetnosti. Kot študent na likovni akademiji v
Zagrebu sem se gibal v krogih, kjer smo mnogo
razpravljali, in v lendavski knjigarni sem našel v Vlaiju
razgledanega sogovornika. V začetku mi je bilo malce
nerodno, saj me je vedno prvi pozdravil in ogovarjal z
gospod Király.«

»Vaš kip bi zaslužil boljšo usodo, kot da je skrit v
muzejskem depoju,« mu pravim, ko težek bronasti kip
zaradi fotografiranja nesemo s podstrešja.
»Njegovo podobo sem klesal s posebnim čutom, saj sem
ga zelo spoštoval, in ni mi vseeno, da je v najbolj temnem
kotu v družbi preostalih, ki so jih sneli s piedestala.
Prepričan sem, da si Lajos Vlaij zasluži, da se ga
spominjamo na lepši način. Bil je naš, njegov čut za
pravičnost in humanost ter boj za uveljavljanje ma-
džarske inteligence bi mu morali zagotoviti posebno
mesto v zgodovini 20. stoletja. Mislim, da si človek
njegovega kova zasluži vsaj skromen kot v knjigarni
Bánffy ali v mestni knjižnici. Tudi polpretekla zgodovina
ima svoje zaslužne ljudi ...«

Sándor Varga: »V šestdesetih letih sem že deloval v
občinskih organih in veliko sva se pogovarja o položaju
Madžarov v Prekmurju. Najbolj mi je ostalo v spominu
leto 1966, ko sva se sprehajala po mestu in mi je
pripovedoval o svojem življenju. Ko sva se usedla pod
kamenjem nasproti zgradbe nekdanjega Gradbenika,
mi je zaupal, da odhaja v Ljubljano na zdravljenje. Kot
podpredsednik občine sem velikokrat potoval v glavno
mesto, in če je bilo možno, sem ga tudi obiskal. Živo se
je zanimal, kaj se dogaja v Lendavi, in jaz sem mu
poročal o vsem. Tudi doma sem ga obiskoval in ob
predzadnjem obisku mi je izročil zvezek, v katerem je
opisal svoje življenje. Po njegovi smrti je Miško Kranjec,
ki je tudi sam hudo bolan, vodilnim iz lendavske občine
očital, da so pozabili na človeka, ki je vse življenje delal
v korist malega človeka in Madžarov v Sloveniji, in celo
namignil, da bi lahko obeležili spomin nanj. Sprožili smo
postopek in tako smo 1972. leta dvojezično šolo v
Genterovcih poimenovali po Lajosu Vlaiju ... Res je, da je
rojen v Lendavi, tam je tudi živel, toda res je tudi, da je
svoje življenje posvetil dvojezičnosti. Morda je neznanje
čepav, da so po dvajsetih letih odstranili njegov kip.
Čeprav so šolo preimenovali, bi kip lahko ostal v
preddverju ...«

pomladne dni

Penova
akcija

Z žogo v

Naše prve žrtve so bili mladi, ki smo jih zmotili kar med odmorom za cigarete. Kako se je torej vse pripetilo. Prišli smo zraven ter mladenke in mladeniče povprašali, ali bi bili pripravljeni dati kakšen tolar za domači nogometni klub in tako pomagati Muri, da ostane v 1. nogometni ligi. No, denarja nekako niso imeli ali pa ga vsaj niso želeli porabiti za našo idejo. Nekoliko več volje pa so pokazali, ko smo želeli, da pokažejo spretnosti v odbijanju žoge. »Še kar, zadovoljivo,« je komentirala naša nogometna izvedenka Maja. Sicer smo jim žogo obljubili kot darilo, a ko smo jim povedali, da smo iz Pena in se jim zahvalili za sodelovanje v Penovi akciji, so nam tudi to, da jim žoge nismo podarili, zlahka oprostili.

Šli smo naprej ... in se ustavili pri ljubkem paru. Niti to, da sta se vrnili poljubljala, nam ni preprečilo, da ju ne bi zmotili, in tudi njima pravi vso idejo o pomoči nogometnemu klubu in prikazu odbijanja žoge. Dekle je vprašujoče pogledalo fanta ali on morda bi, toda ni bil ravno za akcijo. Torej ni uspelo. Kaže, da sta bila kar preveč zaljubljena, da bi nam ustregla. V imenu njune ljubezni smo jima to seveda oprostili.

Zima se je na hitro poslovila in iz zasnežene dežele je nastala topla in sončna pomlad. Zato smo lepo vreme tudi mi hitro izkoristili in se nekega sončnega dne v prejšnjem tednu odpravili v murskosoboški park. Tokrat smo se odločili, da bomo poskušali pomagati domačemu propadajočemu nogometnemu klubu, obenem pa preverili, koliko so naključni sprehajalci vešči iger z žogo. In našlo se vas je kar nekaj, ki zadevo kar dobro obvladate, nekoliko manj je bilo tistih, ki ste pripravljeni s svojim prispevkom pomagati murskosoboškemu nogometašem.

Tretjič. Končno nekdo, ki bi nam morda lahko pomagal in daroval kakšen tolar za nogometni klub, toda kako, če še sam komaj preživi s socialno podporo. Žalostno je le predlagal, da bi morda mi lahko njemu podarili kakšen tolar, da bi lažje prebrodil ta mesec. Iz usmiljenja ga z odbijanjem žoge raje nismo utrujali.

Dekletom smo morali najprej razložiti, da je Mura nogometni klub. Tudi razlaga jih ni spodbudila, da bi podarile kakšen tolar. Pa nič. Če bi odbijale žogo? Ne, za to so pa one malo preveč »high«.

Nekaj časa smo imeli občutek, kot da bi se park kar naenkrat pred našim nosom izpraznil, saj ni bilo na vidiku prav nikogar. A smo le našli, tokrat dve dekleti in dva fanta. In šli smo v akcijo. Denarja tudi oni niso hoteli dati, sta pa bila fanta pripravljena odbijati žogo. Pod pogojem: če vsaj 7-krat odbijeta žogo, ne da bi padla na tla, jima žogo podarimo. In smo šli, izpod dreves smo se preselili na grajsko ploščad. Dejan se je opogumil in začel odbijati žogo. Uspelo mu je 4-krat, 5-krat, 6-krat in sedmič si je želel dati duška ter žogo brcniti visoko v zrak. Res jo je, ampak žoga je letela le navzgor, na tla namreč ni priletelo prav nič. Zakaj? Ker je ostala na bližnjem drevesu.

In kaj zdaj? Treba jo bo spraviti na tla, toda kako? Zavihali smo rokave in se lotili dela. Uporabili smo vse, kar smo našli. Kamne, vejice, plastenke, še celo nekaj snega se je našlo. Trudili smo se in ni bilo zaman. Sašo, naš drugi junak, je ciljalo zelo spretno in žoga je bila kmalu na tleh. Preden smo se poslovili, smo še njemu dali priložnost, da dokaže, da poleg ciljanja žoge obvlada tudi odbijanje žoge.

Hja, včasih se nam v življenju zgodi tudi kaj nepredvidljivega. Ampak tako je pač življenje, zanimivo in čudovito. Če ga le takega tudi jemljete, kot pravi refren pesmi, življenje je lepo, če ga živiš tako, kot se ponuja, in ne da ti se spremeniš. Mi smo v prvih pomladnih dneh zares uživali, kot smo videli, pa bodo vsi veseli vsi akterji zgodbe nogometnega kluba Mura, vam pa kljub temu želimo, da vse dneve čudovite pomladi, ki je že pristoje deželo ob Muri, preživite čim bolj sončno.

Timotej Šoš, Staša Pavlovič in Maja Prettner

Natalija Juhnov

Šalinci, velika noč, streljanje, 30 let, 2 dni in 70 kg karbida

*Čez praznike ste jih najbrž slišali.
Na njihovo velikonočno pokanje mislimo. So iz Šalincev.
To počnejo že trideset let. Ko streljajo, so 48 ur na nogah.
Porabijo 70 kg karbida.*

Ko butne »fasl«

Strelišče je dobro označeno. In tudi varovano. Dostop do njega imajo le izbrani. Publika je za ograjo. In ob točilni mizi. Deset »faslov« čaka, da se jih napolni. Najprej se da karbid. Nato se dolije voda. Vse je natančno izračunano. V »faslu« se ustvari pritisk. Z glino se zamaže, da ne uhaja plin. Zabije se še čep. Nato se »fasle« pusti. Strelci gredo do »šanka«. Treba je počakati 10 do 15 minut. Da nastane prava mešanica karbida. »Fasle« se nato podre. Vmes se pripravi zažigalna naprava. Velika bakla. Začne se streljanje. Nastane dim. In velik pok. Deset pokov. Čep odleti. V zaščitno mrežo. Po streljanju gre vse od začetka. Ponovno se postavi »fasle.« In se jih napolni. Postopek je identičen. To traja dva dni. Če na uro ustrelijo trikrat, je to potem v dveh dneh najmanj 120-krat. Do 90 kg karbida je že šlo. Pa menda tudi do 240 litrov vina in 25 zabojev piva.

A. B.
FOTO J. Z.

Polnjenje s karbidom

Prilivanje vode

Mazanje z glino

Zadnja priprava na streljanje

Zabijanje čepa

Strelci:
Aleš Bokša,
Dani Novak,
Jani Božič
in Miha Nemec

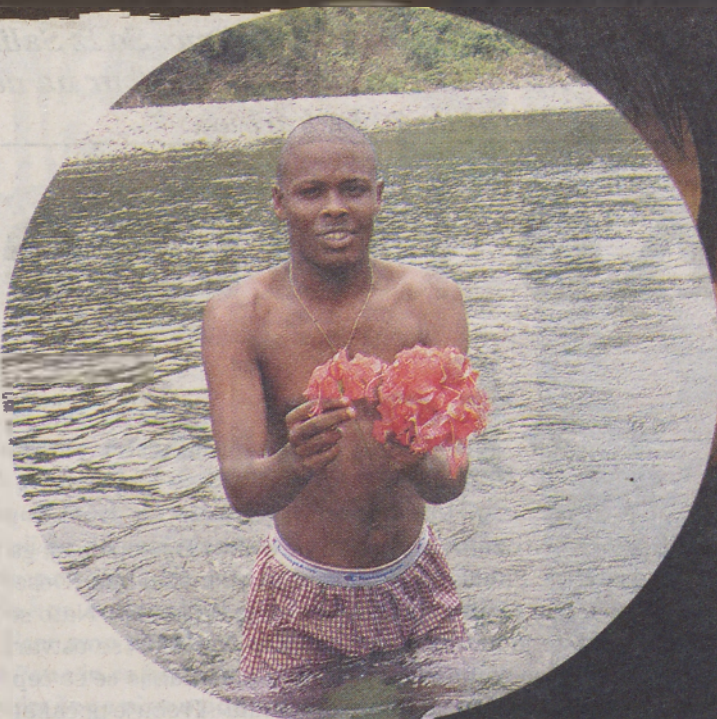
Publika

Ko smo se šli turiste v nekdanji državi, sem mislil, da je reklo »nema problema« izum naših južnih bratov. A če boste potovali na Jamajko, vam bo hitro jasno, da obstaja vsaj še ena dežela, katere prebivalcem je NO PROBLEM še bolj pisan na kožo. Ali pa na vroče hlačke, kot lahko opazite na fotografiji. Vas je zamikalo, da bi bili tako blizu svetu brez problemov kot pisec reportaže Bojan Peček (levo)?

KO »NEMA PROBLEMA«

Nekaj karibske romantike: mladenič, ki čaka v Rio Grande (ena od številnih rek, ki jih lahko občudujete ob odkrivanju naravnih lepot Jamajke) in prodaja hibiskusovo cvetje, in sončni zahod. Pravijo, da je najlepši v Negrilu na južni obali, pričujoča fotografija pa je nastala v Montego Bayu. V zaledju drugega največjega mesta Jamajke se je rodila najhitrejša »Slovenka«, atletinja Marlene Ottey. Po njeni zaslugi so skoraj vsi domačini vedeli, od kod prihajamo.

Čeprav ga ni več v tuzemskem življenju, lahko Marleya srečaš praktično na vsakem koraku, podobno kot Che Guvero na Kubi. Je najpogostejša podoba na turističnih spominkih. Sicer pa imata vera in gibanje, ki ga je širil, naziv rastafarijanstvo (po etiopskem cesarju Hailu Selassieju, katerega pravo ime je bilo Ras Tafari, in ki velja v črnem svetu za božjega odposlanca na zemlji). Rastamani imajo znamenite pričeske (vera prepoveduje striženje), kadijo gandžo in praviloma ne uživajo alkohola. Tale

na fotografiji pa si je vendarle privoščil edino domače pivo Red stripe. A rastamanov je po Marleyevi smrti vse manj. Pa tudi marihuana v deželi ni legalizirana, če ste morda mislili, da se na Jamajki kadil kar vse povprek!

Seveda nisi bil na Jamajki, če ne obišeš prestolnice Kingston in tamkajšnjega muzeja legende, Boba Marleya. Sin črne domačinke in britanskega oficirja je ponesel v svet znamenito reggae glasbo. Marley je bil revolucionar, borec za osvoboditev črncev. Jamajčani so namreč potomci afriških sužnjev, ki so jih na otok pripeljali beli gospodarji. Manj znano je, da je bil Marley uradno poročen le enkrat (žena je iz Gane in tam danes tudi živi), a je imel kar 11 otrok z osmimi (8) ženskami. A propos jamajške družine: manjše imajo 5–7, srednje 11–12, velike pa več kot 18 otrok. Marley je bil torej v tem smislu med srednje delavnimi ...

Na vseh treh največjih karibskih otokih nosijo šolarji uniforme – dekleta so iz Ocho Riosa na severni obali. Povprečna družina nima dovolj denarja, da bi hodili v šolo vsi potomci, zato šolajo največ enega ali dva, ki potem doma učijo mlajše bratce in sestre. Je pa Jamajka v primerjavi z Dominikansko republiko, še bolj pa Kubo, veliko bogatejša. Povprečna plača je okrog 400 ameriških dolarjev.

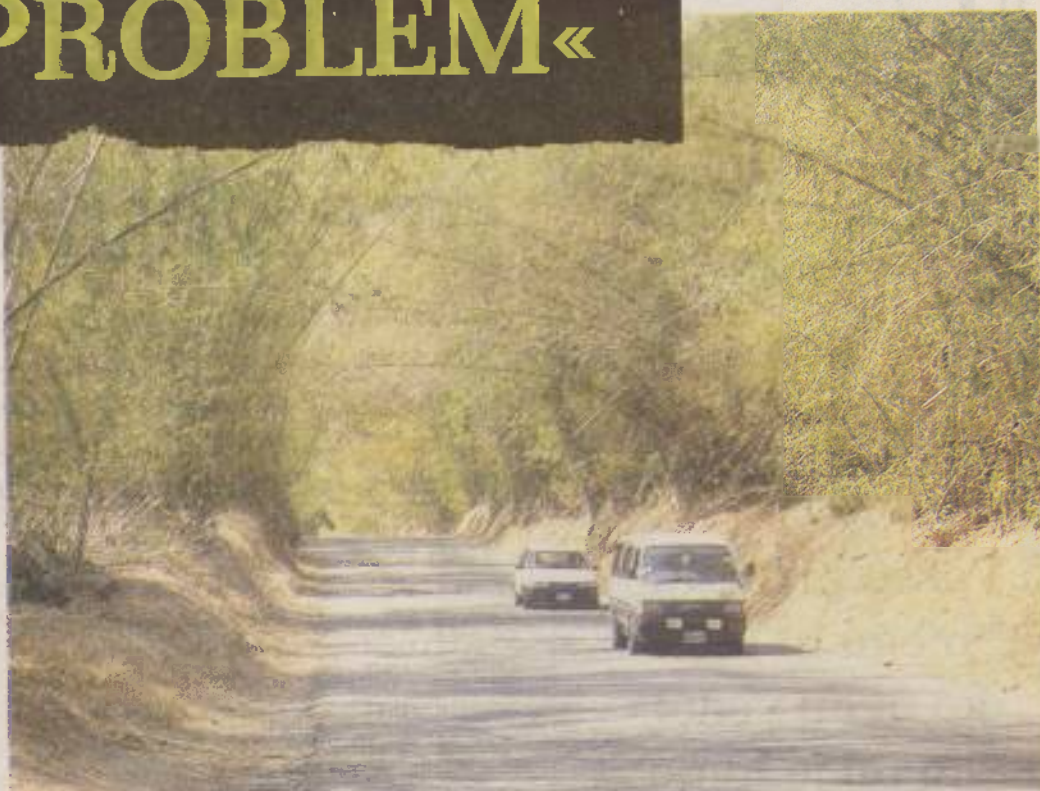
NADOMESTI »NO PROBLEM«

Ce kdo misli, da je svet Velikih Antilov enoznačen, se mora podati tako na največjega (Kuba), srednjega (Hispaniola z dvema državama – Dominikansko republiko in Haitijem) in tretjega po velikosti (Jamajka). Četrty (Portoriko) mi sicer še manjka, a že zdaj mi je jasno, da med posameznimi otoki klimatsko pa tudi po flori in favni ni bistvenih razlik. Pa vendar je vsak svet zase.

Jamajka pomeni v jeziku prvotnih naselencev, Indijancev Aravakov (španski kolonizatorji so jih na hitro iztrebili potem, ko je leta 1494 otok »odkril« Kolumb), dežela belih izvirov.

Velika je kot približno pol Slovenije (skoraj 11 tisoč kvadratnih kilometrov). Poseljena je z dvema milijonoma in pol pretežno črnškega prebivalstva, kar poltretji milijon pa jih živi v tujini, večinoma v Kanadi in ZDA, kamor so odšli za boljšim kruhom v 70. letih prejšnjega stoletja. Gre za ekonomske migrante, saj je takrat Jamajko vodil komunistični premier, ki se je povezal sosedom Fidelom Castrom. Zato je mednarodna, predvsem ameriška pomoč usahnila, množica Jamajčanov pa se je preselila v obljubeno deželo. Danes je Jamajka spet izumetniška, praktično vse gospodarstvo

je odvisno od velikega brata, pa tudi več kot 90 odstotkov turistov prihaja iz Severne Amerike. Sicer pa je Jamajka neodvisna šele od leta 1962. Vse do takrat je bila angleška kolonija. Ima status članice Britanske skupnosti narodov, prva dama države je tako angleška kraljica, jamajško ekonomijo pa vodi premier. Največ zaslužijo s kmetijstvom (sladkorni trs, piment, ingver, kava, tropsko sadje), z boksitom, čedalje pomembnejši pa postaja tudi turizem. Letno se predaja čarom jamajskih plaž okrog 2 milijona turistov, med njimi tudi mnogi ameriški petičneži. Igralec Eddie Murphy je tako v enem od mondenih hotelov v sedmih dneh »zabiksals« 40 tisoč dolarjev. Sicer pa imata jamajške korenine na primer pevec Harry Belafonte pa boksarski težkoka-tegornik Lennox Lewis in mnogi drugi.

Ena večjih pustolovščin na Jamajki je vožnja z avtomobilom. Ne samo da se nismo vajeni voziti po levi, ceste na otoku so polne lukenj, kaj lukenj – pravcati jam. Sicer pa nihče ne vozi po levi, kot je predpisano, pač pa tam, kjer je manj lukenj. Znamenita aleja bambusov v notranjosti otoka je v tem smislu med manj nevarnimi.

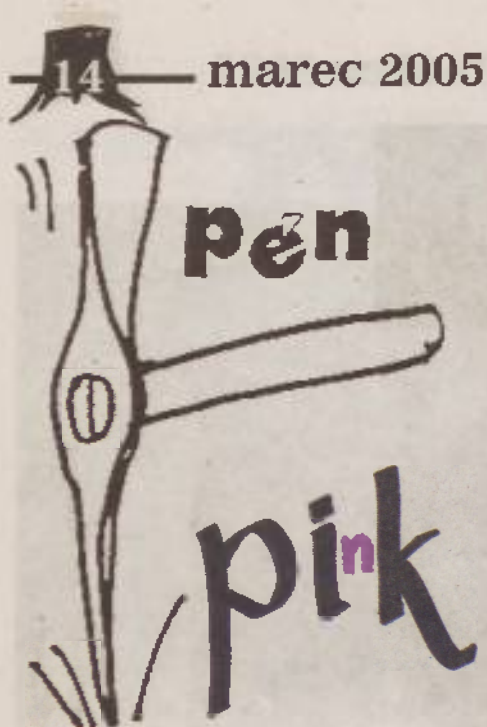
Ta čas je sušno obdobje, dnevne temperature so nekaj nad 30 stopinj in ozračje ni pregreto. Tako ni možnosti, da bi nastali nevarni hurricani. Zadnji je pustošil po otoku lanskega septembra, ime pa mu je bilo Ivan. Posledice so vidne še danes, predvsem na južni obali. Za palme brez krošenj pa ni kriv hud Ivan, pač pa tako imenovana »rumena bolezen«.

Vročekrvne Jamajčanke imajo (kot vsi v karibskem svetu) glasbo in ples v krvi, do belcev pa bojda niso ravnodušne. Ob tem, da rade plešejo, pa so očitno tudi zelo verne, saj je otok poln takšnih in drugačnih cerkva – v mestecu Annotto Bay smo tako našli na dveh ki-

lometrih glavne ceste kar dvanajst cerkva. Uradno je na otoku 362 različnih religij, katoliška še zdaleč ne prevladuje. Možje na Jamajki pa so ob reklu No problem znani po tem, da se ne pretegnejo – so sicer delavni, a vse ob svojem času. Če dobro pogledate med veje, boste opazili, da gospod uživa v zaslužnem počitku.

**Vsi so prihajali,
njega ni bilo,
ko bi on vedel,
kako mi je hudo ...**

... pa nam, Murekom, ne more biti za kaj hudo, kajti prišli so vsi, tudi on. Ministri, ministrica in prvi med njimi, premier. Bivanje v najbolj sibirski od obrobni pokrajini je začel z zanimivo mislijo o eni od redkih primerjalnih prednosti naših krajev oziroma ljudi. Češ, zakaj pa Prekmurci in Prleki ne bi mogli prodajati svoje pregovorne gostoljubnosti, saj podobne ne premore noben predel matice Slovenije.

Torej: petični poslovnež Hans iz ene od evropskih metropol, ves v stresu in naveličan množice materialnih dobrin, je na svetovni turistični borzi odkril majhno, prijazno, podalpsko deželico, ki sploh ni tako daleč od njegove. In na skrajnem severovzhodu te evropske eksotike še bolj prijazno pokrajino Pomurje (ali kakor se ji bo že uradno reklo). Na prospektu je razpoznavno, da je tam obilje svežega zraka, neokrnjene narave kolikor hočeš, zdravi bioprodukti pa kar silijo, da jih zaužiješ. In kar je najbolj pomembno - vse naokrog tekajo okolju in turistom prijazni, nesebični, vedno prešerni Mureki, gostoljubni kot nihče na tej zemeljski obli. Pa se gospod odloči, da Mureke obišče. Zmaterializirano, ihtavo evropskost bo za en teden zamenjal s čudovitimi murskimi romancami, panonsko melanholijo, enkratnim sozvočjem mile narave in še bolj milega človeka. A sedem dni (in noči) mine, kot bi mignil. Konec je uslug najprijaznejših ljudi, kar jih je Hans v svojem življenju srečal. Položiti bo treba račune. Hans je prejel takega:

7 x prenočišče z zajtrkom na turistični kmetiji	210 evrov
1 x izlet z gospodarjevo snaho (in konjem)	45 evrov
1 x gorsko kolesarjenje z vaškim poštarjem	75 evrov
1 x noč ob Muri z romsko družino in večerjo	83 evrov

Skupaj: 413 evrov

Gostoljubnost snaha (konjeva je zastopil)	93 evrov
Gostoljubnost vaškega poštarja	21 evrov
(5 % popusta, ker se je v kritni napil in na pol izleta omagal)	
Gostoljubnost romskega poglavarja	38 evrov

Skupaj: 152 evrov

Svetovni popotnik gospod Hans je torej uradno pustil pri nas 565 evrov, pri čemer je pomemben delež dodatka za gostoljubnost, ki ga doslej ni plačal še nikjer. A ker je bila gospodarjeva snaha bujnih oblin in proti večeru še poudarjeno »gostoljubna«, se je Hans odločil, da o plačilu ne bo spraševal (tudi zaradi miru v hiši, saj ga je doma čakala žena).

Da se na koncu le ne bi zgodila tista z začetka:

**Vsi so prihajali,
njega ni bilo,
ko bi on vedel,
kako mi je hudo ...**

Pa ne za Janezom, ampak za Hansom, če se ne bo več vrnil zapravljat v obljubljeno Pomurje!

ured-nik

bra

Čustveno doživljanje prekmurske zemlje

Akademski slikar Nikolaj Beer je bil rojen leta 1945 v Križevcih na Goričkem. Že dolgo živi in ustvarja na Izlakah. Domuje globoko v dolini. Na vse strani se vzpenjajo planine, poraščene s smrekovimi in mešanimi gozdovi. A v njegovi duši so Goričko, Kükeč, Prekmurje. In rodni zemlji je posvetil večino svojih slikarskih stvaritev.

Letos bo imel slikar Nikolaj Beer več samostojnih razstav. V drugi polovici leta bo namreč praznoval 60-letnico življenja. Prva njegova samostojna razstava bo 7. aprila v mestni galeriji v Kranju. Razstavil bo okoli trideset del. Razstave so predvidene še v soboški, mariborski in ljubljanski mestni galeriji. Razstavljal pa bo tudi v Zagorju, kjer je sedež njegove sedanje občine, in morda še kje.

Višji kustos mag. Franc Obal je o Beerovem slikarstvu zapisal: »Med najvidnejše predstavnike gestualnega slikarstva v Sloveniji spadata Nikolaj Beer in Zdenko Huzjan. Prvi z izrazito osebno potezo in nosilnim simbolističnim značajem barve materializira v sliki svoj svet, svet emotivno doživete domače pokrajine ...«

Umetnostni zgodovinar in likovni kritik dr. Lev Menaše meni: »Beerovo umetnost so določili predvsem trije ključni faktorji: je Prekmurec, luteran in končno pripadnik generacije, ki je umetniško dozorela v sedemdesetih letih ...«

Pri Beerovem likovnem ustvarjanju gre za čaščenje kulta zemlje. Zemlje, ki je od njene plodnosti odvisen ne samo človeški obstoj, ampak tudi njegova sreča, ugotavlja Menaše. V začetku sedemdesetih let so se naši umetniki zgledovali po tako imenovani londonski šoli. Pozneje se Beer zgleduje še po drugih, angleških, nemških ..., avtorjih. In spopriime se z vizijami Nizozemca Vincenta van Goha. S sliko Črna njiva - Kükeč želi poudariti izginjajočo goričko vas, v kateri še vedno živijo duhovi spominov na preteklost. S čopičem se loteva starih prispevov časa, ki uničujejo vse človeštvo. V zadnjem času se je lotil slikanja manjših moralističnih podob pogubljenih ljudi. Menaše meni, da je Beer umetnik nasprotij. Njegovi liki so ponižane in razžaljene človeške pojave, ki bodo povečane kot zadnje, ki bodo prve. Gre za slikarjev neposreden pogled v človeka.

Slikar Nikolaj Beer je imel doslej skoraj trideset samostojnih razstav. V glavnem v domovini. Manjši razstavi je imel še v Nemčiji in Ameriki. In sodeloval je na številnih skupinskih razstavah doma in po svetu. Je član Društva likovnih umetnikov Slovenije in Društva likovnih umetnikov Prekmurja in Prlekije. S slednjim je še posebno tesno povezan.

Risati je začel, ko mu je bilo dobra štiri leta. Mladost je preživel v Križevcih na Goričkem. Tudi oče in mama sta bila tu rojena. Sicer pa je takšne priimke najti na bližnjem Gradiščan-

skem in precej jih je na Nizozemskem. Stari oče in stara mama sta izvirala z Gradiščanskega. Družina je imela kmetijo in oče Geza je bil poštni uradnik. V hiši Beerovih je bila namreč pošta. S to dejavnostjo se je ukvarjal že slikarjev ded. In želja družine je bila, da bi nekoč z njo nadaljeval tudi Nikolaj.

Mama Klara je marljivo gospodinjila, skrbela za družino, polje. Pri hiši je bil še očetov brat Bela, invalid iz prve svetovne vojne. Nadlogo je prinesel domov s soške fronte. Otrokom je bil prijeten družabnik. In Nikolaju so v lepem spominu trenutki, ko je oče zaigral na violino.

Nikolaj ima sestro in brata. Brat Aleksander je starejši. Je gozdarski inženir in živi v Murski Soboti. Sestra Klara je po poklicu učiteljica. Zaljubila se je v evangeličanskega duhovnika gospoda Jošarja. Prišla je v nemilost pri nekdanji ideološko drugače usmerjeni oblasti in bila ob službo. Zdaj živi z družino v Bodoncih.

Nikolaj je končal v Bodoncih štiri razrede osnovne šole. V enem razredu so bili istočasno učence in učenci vseh štirih letnikov. Za vsak razred je bila določena druga klop. In šola je premogla še eno učilnico. V njej so si pridobivali znanje, modrost učenci 5., 6., in 7. razreda. Tujih jezikov tu niso poučevali, zato je Nikolaj obiskoval nižjo gimnazijo v Murski Soboti. Ob pol petih zjutraj se je peš odpravil 5 kilometrov daleč do železniške postaje v Gornjih Petrovcih. Bil je tako imenovani »vozač« z Goričkega. Domov se je vračal pozno popoldne. Če je bilo vreme sušno, se je vozil s kolesom. V Soboti so se vozači ločili od mestnih, ker so bili blatni ob vsakem vremenu. Ob suši so se zjutraj zmočili od rose in se zblatili od prahu s ceste. Na vprašanje, ali so jih mestni sošolci zapostavljali, je bil odgovor: »Malo se je poznalo, da smo mi načišni kak ovi.«

Po končani nižji gimnaziji si je Nikolaj zaželel oditi študirat »v neko šolo, kjer bi lahko risal«. Starejši brat je takrat študiral v Ljubljani in tja se je napotil tudi Miki, kot so Nikolaja klicali ali ga še kličejo svojci in prijatelji. Skušal je napraviti sprejemni izpit v takratni Šoli za umetno obrt. Preden se je vrnil iz Ljubljane v Križevce, je tja prispelo pismeno sporočilo, da izpita ni opravil. In zdaj so Beroovi poiskali »veze«. Takrat je bil v Križevcih za zdravnika dr. Milič, po rodu iz Ljubljane. Uspešno so posredovali družinski prijatelji iz prestolnice. Teden dni pozneje je dobil sporočilo, da je izpit

Nikolaj Beer v svojem ateljeju na Izlakah

opravil. Izpit je takrat delalo zelo malo kandidatov in prišlo naj bi do zmešnjave pri oddajanju risb, ki so bile pogoj za sprejem. Sestra se je preimenovala v Šolo za oblikovanje. Kar je bil Miki »malo luftar«, je ni končal v predvidenem roku. Dokler je v Ljubljani stanoval skupaj z bratom, je bil njegov učni uspeh prav dober. Pozneje nekoliko slabši.

Sprejemni izpit na Akademiji za likovno umetnost je uspešno opravil. O tankejši študiju pravi: »Akademija je resna zadeva. Če se hočeš česa naučiti, imaš dovolj študijske dela od jutra do večera. Rišeš, spoznaš slikarske tehnike, zgodovino likovne umetnosti, anatomijo ...« Vsa štiri leta študija je profesor Gabriel Stupica.

Po študiju je ostal nekaj časa v Ljubljani. »Nisem bil nič«, pravi za tisti čas. In mladostni zagnanosti si je dejal, da ne potrebuje diplome, da bo samo slikal. A ga v Ljubljani spodbujala, da je diplomiral, sicer kar bi ob času po študiju. V Ljubljani je stanovanje bilo zelo drago. Stanovanje je bilo »veliko« z meter debelimi zidovi. Ni bilo ogrevala. Pozimi ni bilo preveč mrzlo, poleti pa preveč hladno. V tem večnamenskem prostoru je tudi ustvarjal. Takrat je prodal svojih prvih del nekemu ljubljanskemu ljubitelju umetnosti. Tako je prišel do prvega zaslužka. Bil je srečen.

Pogosto se je odpravljal domov v Križevce. Oče mu je umrl leta 1974, kmalu se sestro in mamo ne bi samevala, se je za nekaj časa vrnil v Križevce. Tam je tudi ustvarjal. Mama je umrla leta 1992.

Leta 1976 so ga povabili na Izlake v tamkajšnjo likovno kolonijo. Tam je spoznal domačinsko umetnostno zgodovinarico Marijo Begar. Leta 1978 za tem sta se poročila. Imata hčerko Anko. Ljubljani študira sociologijo kulture in sociologijo. »Deficitarni smo vsi,« z nasmehom pravi Nikolaj. A v resnici živijo urejeno življenje. Marija uči angleščino na osnovni šoli v Zagorju. Nikolaj pa ima status svobodnega umetnika. Žena je edinka in živijo v hiši njenih staršev. Tam so uredili tudi prostoren slikarski atelej.

Na Izlakah bo letos že 42. slikarska kolonija. Verjetno je najstarejša v Sloveniji in tudi najbolj dejavna v mednarodnem smislu. Sodelujoči umetniki pustijo organizatorju po eno tam ustvarjeno umetnino. Doslej je zbranih že več kot osrednjolnih podob in grafik. Mnoga dela so razstavljena v tamkajšnjih podjetjih, ustanovah. Za to dobiva kolonija denar za svoje poslanstvo. Nikolaj je že dolgo dejaven v vodstvu kolonije.

Je umetniški vodja Likovne kolonije Prekmurje. Trubarja v Moravskih Toplicah. Letos je na voljo že enajsta kolonija. Deluje v okviru evangeličanske cerkve. Njihov glavni pokrovitelj je evangeličanski škof Geza Erniša.

Domačija v Križevcih je prodana. Ostala je še zemlja, kjer nameravajo potomci postaviti hišico, kjer bi se lahko občasno srečevali. In sestra se z družinoma večkrat pripelje na Izlake in Nikolaj je pogost gost Prekmurja. Na Izlakah se počuti domače. Z ženo in pogovarja kar v prekmurščini. Odlično je naučil zlahtne in starožitne govore, ki ni popotnica z rodnega Goričkega.

Nikolaj Beer, Zahvalni dan, 1998, olje na platnu, 45 x 55 cm

Francšek Štefane

YU-arhivi še nedostopni,

pen jih je odprl!

Jožef G. Bistriški

Oh, to bo pa lahko in zanimivo opravilo, sem si dejal, ko sem bil povabljen, naj odprem svoj YU-fotografski arhiv. Zame se je vse skupaj začelo decembra leta 1972, ko sem začel službo pri Vestniku.

Tale posnetek, s katerim me je ovekovečil upokojeni novinar Štefan Sobočan - Naci s Hotize, je dokaz, da sem imel na začetku precej več las kot danes. Če bi tako ostalo, me vnuk Patrik nekega dne ne bi mogel vprašati, zakaj imam na glavi luknjo. V šali sem mu odgovoril, da sem si lase izpulil in jih uporabil za brke, ki jih imam že osemindvajset let (na čigavo posebno željo, pa naj ostane skrivnost).

Leta 1979 sem dobil priložnost, da sem lahko službeno odpotoval za štirinajst dni na Kubo, čemer sem po vrnitvi pisal reportažo v nadaljevanjih. Naredil sem veliko napako, ki bi jo sedaj rad popravil, in sicer sem zapisal, da smo najprej leteli iz Beograda do Prage, od tam pa čez Tihi ocean do Karake. Kaj Tihi, Atlantski ocean je to! Tega posnetka s kubanske plaže pa si takrat nisem upal objaviti, ker bi mi žena lahko očitala, da stojim preblizu mlade Kubanke.

Posredna čast me je doletela, ko so me izbrali v žirijo za izbor miss Pomurja, ki je potekal na prostem pred motelom Čarda. Meni so bila vsa dekleta zelo všeč, tako da skoraj nisem mogel odvrniti pogleda od njih. Kot kaže fotografija, je bil podobno vznemirjen tudi novinar Jože Jermon iz Maribora (na desni), medtem ko je bil Filip Matko (tedaj dopisnik iz Belinec za Vestnik, Večer in druge medije) veliko bolj indiferenten. Kot so pokazali nadaljnji dogodki, se mu je splačalo.

Konec sedemdesetih in v začetku osemdesetih let je pripravljalo Društvo novinarjev Pomurja tekmovanje v kegljanju za vse slovenske novinarje. Ne da bi se hvalil, ampak običajno sem bil med prvimi tremi in tako sem ponosno sprejel pokal od nekdanjega predsednika DNS za Pomurje Jožeta Šabjana (do svoje smrti je bil tudi odgovorni urednik Vestnika) in nekdanjega novinarja Vestnika Ludvika Sočiča (na sredini), ki je vodil to tekmovanje. Čez čas pa je odšel iz novinarskih vrst in postal direktor Pomurske založbe.

V naslednji številki Pénab o odprli svoj arhiv in ma Benko.

Kmalu po tistem, ko je Jugoslavija razpadla, sem skušal preizkusiti, kako deluje nova država Slovenija. Sodelavec madžarskega radia in tednika Népszav Albert Abraham me je odpeljal na mejni prehod pri Prosenjakovcih, od tam pa sem se peš podal proti vasi ter iskal morebitne prevoznike v Italijo (Albert me je vmes skrivaj fotografiral). Ker sem imel na glavi lasuljo in sem bil nekoliko drugače oblečen kot običajno, me ni nihče prepoznal. Nikogar mi ni uspelo pregovoriti za prevoz, čeprav sem ponujal takratnih tisoč nemških mark, ampak sta se pripeljala pome dva policista in med pregledu kot v kakšnem filmu odpeljala na policijsko postajo v Mursko Soboto, kjer so me zasliševali in slekli do golega. Fotografskega dokaza za to žal nimam. Eden od policistov me je prepoznal šele, ko mi je slučajno snel lasuljo. Bilo je nekaj hude krvi zaradi moje akcije, nazadnje pa se je vse končalo s premirjem.

SPOMINI NA MATIJO MAVRIČA

Bil je negovski župan, organist, cerkveni ključar, čebelar, knjigovez, slikar, geometer ...

V časih, ko promet še ni bil tako razvit kot danes, je življenje na vasi potekalo počasi. Največkrat so se obiskovali le bližnji sosedje. Glavno druženje podeželskega ljudstva so bili obiski nedeljske ali praznične maše. Družili so se tudi na »pušlšankih« in igrah amaterskih gledaliških igralcev ter božjepotnih romanjih. Tedaj tudi ni bilo take potrebe po gibanju, saj so se ljudje z živežem in vsem, kar so potrebovali za delo in življenje, oskrbovali v svoji bližini. Najnujnejše potrebščine, ki jih niso pridelali na zemlji, sol, sladkor, petrolej za razsvetljavo, platno in drugo, so lahko kupovali v trgovinicah v vsaki malo večji vasi. V bližini je bilo dovolj obrtnikov in rokodelcev, ki so znali narediti vse, kar je potreboval tedanji podeželski človek.

Našli so se tudi taki, ki so po svojih rokodelskih in umskih sposobnostih prekašali sokrajane. Eden takih je bil Matija Mavrič iz Negove, pravzaprav zaselka Negovski Vrh. Mavričevim so po domače rekli Fajfičjakovi. Rodil se je 14. februarja 1881. leta v Negovi, v zaselku Negovski Vrh, kjer je potem živel vse življenje. Leta 1925 se je poročil z Marijo Vogrinec, rojeno 1899. v Spodnji Ščavnici. V zakonu se jima je rodilo pet otrok: Marija, Anica, Pepika, Tončka in Slavko. Po sedmih letih zakona mu je žena umrla. Tedaj je prevzela skrb za otroke rejenka Lenika Ofner, ki je živel pri hiši od rojstva do smrti.

Življenje Matije Mavriča je bilo pestro. Tisti, ki so ga poznali, povedo, da je bil velik dobitnik in poštenjak. V šoli, obiskoval je trirazrednico v Negovi, je bil odličen učenec, zato je učitelj očetu svetoval, naj ga dajo v šole. Toda tedaj za podeželske otroke ni bilo velikih možnosti šolanja, razen za tiste, ki so se odločili za duhovniški poklic. Tako je Matija ostal na deželi in se sam izobraževal iz knjig ter postal nadpovprečno izobražen krajan tedanje dobe. Bil je velik slikarski talent in je ustvaril čudovita dela, ki so se ohranila in še krasijo nekatere domove. Slike, ohranjene namizne kapelice, ki jih je izrezoval iz lesa, orgle, omara, miza, ohišje stoječe ure - vse to je njegovo ohranjeno duhovno in rokodelsko bogastvo. Svoje slikarske sposobnosti je razdal tudi pri poslikavi vaških kapel, likov sv. Florjana na raznih objektih

Hčerka Matije Mavriča, Pepika, poročena Fekonja, ob knjižnem bogastvu Matije Mavriča

Matija Mavrič s svojimi otroki: sinom Slavkom ter hčerkami Anico, Marijo in Pepiko

Orgle, ki jih je leta 1911 izdelal Matija Mavrič.

in obnavljanju nabožnih kipov. Kot samouk je izdelal orgle s štirimi registri, s 63 lesenimi in 42 kovinskimi piščalmi. Celih 35 let je bil organist v negovski cerkvi in 40 let cerkveni ključar.

Matija Mavrič je kazal svoj veliki talent tudi v drugih dejavnostih. Kot slikar je slikal kulise za igre, ki so jih tedaj igrali v Negovi. Pred okupacijo Jugoslavije je bil en mandat župan občine Negova. Tudi po končani vojni je bil izvoljen za župana tedanje občine Negova. Kot velikemu poštenjaku so zaupali izmere parcel. Te je izmeril in skiciral s pomočjo naprave, ki si jo je izdelal sam. Njegovemu merjenju nikoli niso ugovarjali, saj so ga imeli za velikega poštenjaka. Zaradi svoje izobraženosti je bil sposoben pisati celo prošnje in oporoke. Bil je tudi velik čebelar.

Kot smo že omenili, je bil velik ljubitelj knjig. Prav to ga je pripeljalo do tega, da se je posvetil knjigovozništvu. Tudi tega se je naučil iz knjig. Knjige je vezal za šolo v Benediktu in Negovi ter tudi nekaterim posameznikom. Knjige in drugo kulturno dediščino Matije Mavriča na njegovem domu ohranja hčerka Pepika, ki si je z možem Friderikom Fekonjo na domačiji ustvarila družino.

Prim. mag. Vladimir Pfeifer

Verjetno so geni tisti, ki so me poklicno določili. Mati je namreč zdravnica, ustanoviteljica in dolgoletna predstojnica očesnega oddelka v murskosoboški bolnici, oče pa ekonomist, ki je odgovoren za mojo poslovnost.

V Soboti sem preživel mladost vse do študija na medicinski fakulteti. Po končani fakulteti sem se za tri leta vrnil v domače kraje, ko sem delal na medicini dela. Zanimanje za oftalmologijo in ponujena specializacija sta me ponovno pripeljali v Ljubljano, kjer sem še danes.

Moje delo, očesna kirurgija, zahteva veliko natančnost, maksimalno koncentracijo in mirnost, zato je potrebna "kondicija". Tako so moji hobiji povezani z naravo in prostranstvi. Pred tridesetimi leti sem v Rakičanu pričel s pilotiranjem. Najprej jadralno letenje, nato še motorno. Jadralno letenje mi je bilo vedno ljubše, kar dokazuje tudi naslov državnega prvaka v jadralnem letenju. Bilo je leta 1982 v Subotici, v rajni Jugoslaviji, na kar sem zelo ponosen. Letim še danes, zaradi bližine največ na Lescah na Gorenjskem, čeprav mi za ta užitek velikokrat primanjkuje časa. Blizu mi je tudi morsko jadrnanje, ko se vsako leto z družino za ves mesec podamo na nepozabno avanturo. Zelo rad plavam, lani sem opravil potapljaški tečaj, sedaj komaj čakam na poletje. Pozimi je obvezno družinsko smučanje vsaj trikrat po en teden - seveda spet za kondicijo. Po Ljubljani se prevažam kar s kolesom, kar ne samo da je bolj zdravo kot v avtomobilu ali avtobusu, pač pa je zaradi gneče na mestnih cestah tudi hitrejšo.

Lani sem dosegel enega velikih uspehov, ko sem po hudih mukah opravil izpit za lovca pri LD Brezovci. Uspelo nama je s prijateljem Marjanom Šiftarjem, ki je ta čas veleposlanik v Makedoniji. Ta izpit je bil zahtevnejši od marsikaterega v moji medicinski karieri. Sedaj sem ponosen član lovske družine, čeprav razen glinastih golobov nisem ustrelil še ničesar in upam, da tudi kakšnega kozla ne bom. Sicer pa gre bolj za naravo in zdravje kot za drugo.

Danes sem zaposlen na Očesni kliniki ljubljanskega Kliničnega centra in sem vodja oddelka operiranih za sprednji segment očesa. Letno opravi okoli tisoč različnih očesnih operacij, med njimi tudi najzahtevnejše. Ko sem leta 1989 iz ZDA v kovčku prinesel prvi aparat za sodobni način operacije sive mrene z ultrazvokom v Slovenijo, še nisem razmišljal, da bo to za našo državo taka "revolucija". Aparat nam je daroval sin pokojnega Antona Banka, Slovenca, ki je skupaj z dr. Kelmanom razvil to tehniko operacije sive mrene. Tako smo bili med prvimi, ki smo pričeli s fakoemulzifikacijo. Seveda sem sam v to vložil veliko dela in iz operacije, pri

To sem jaz

Zgodba z naslovnice

kateri so pacientu prerežali polovico očesa, da so odstranili sivo mreno, očešno lečo, da je po dveh mesecih spet videl, naredil nekaj podobnega drugemu. Sedaj operiramo s trimilimetrskim rezom in pacienti naslednji dan vidi in nima praktično nobene omejitve. Za dosti svetlo nepoznano tehniko operacije sive mrene sem prejel leta 1990 v ZDA najprestižnejšo nagrado Ameriškega združenja za taraktno in refraktivno kirurgijo - oskarja. Isto leto sem dobil tudi dobro nagrado tudi v Evropi od Evropskega združenja. To leto sem sedaj uporabljal številni očesni kirurgi širom po svetu. Tako sem spoznal tudi svet. Sedaj veliko potujem kot vabljeni predavatelj operater. Psihično najtežje so operacije, ki jih izvajam v živo pred tisočglavo množico oftalmologov v tujini, ki v dvorani spremljajo moje operacije z direktnim prenosom iz operacijske dvorane. Ko se med operacijo sprašujejo, jaz razlagam. Tako sem predaval in operiral že na praktično vseh celinah sveta. Povabil je več, kolikor sem uresničil.

Na očesni kliniki sem po več letih premora pričel s preslišanjem raženic. Operacija traja približno uro in pol in z njo bistveno boljšamo vid pri pacientih, ki so praktično slepi. Za to operacijo potrebujemo darovalce, zaradi česar so pomembne očesne banke. Pred tremi leti sem pričel s posebno tehniko operacije raženic, kateri je možnost zavrnitvene reakcije bistveno zmanjšana. To je izredno zahtevna in je zaenkrat ne uporablja še nihče drugje v Sloveniji.

Še vedno imam veliko načrtov, kaj vse bi se dalo narediti, da bi ljudje videli, čeprav je pomembno tudi srce. Zadnja leta počakam čimveč časa preživeti tudi z družino, zato otroka in ženo, če mogoče, na vsa potovanja vzamem s seboj. Vedno pogosto prihajam tudi v Soboto, da se otroka lahko igra na vrtni, ki jo v Ljubljani nimamo. Če me boste kdaj videli na kolesu zamišljenega, vedite, da bo spet nekaj novega. Če me boste potrebovali, veste, kje me najdete.

Zgodbe

Ki jih piše
Žirljenja

Ob 100. obletnici rojstva akademika dr. Bratka Krefta, ki so jo letos na pomlad v Ljubljani, v Narodni in univerzitetni knjižnici, dostojno proslavili z razstavo rokopisnega, slikovnega in knjižnega gradiva ter obsežno monografijo, smo se spomnili tudi njegove življenjske sopotnice, naše rojakinje Judite Hahn iz Murske Sobote, ki je z njim prehodila

Sestrične, zapisane umetnosti, od največje do najmanjše: Livija Hahn je v Budimpešti končala plesno šolo. Vse življenje se je ukvarjala z baletom. Po vojni se je preselila v Pariz, kjer je imela proti koncu življenja svojo plesno šolo. Kot je sama povedala, je nekoč s plesom spremljala glasbeno točko Edith Piaf. Lili Legenstein - Čaki (umetniško ime Čaki je dobila, ker je bila iz Čakovca) je bila prva plesalka stepa v Kraljevini Jugoslaviji. Delala je v zagrebškem gledališču. Še zdaj, pri osemdesetih letih, se ukvarja s koreografijo. Judita Hahn, igralka. Šarika Hahn je bila pred vojno premlada, nato pa ji je vojna prekrizala načrte.

Judita Hahn: oder je njena

dobršen del skupne poti. Bogve, kakšna bi bila le-ta, če ne bi bilo njega, zanesljivo pa povsem drugačna. Sicer pa je bilo njeno življenje že na začetku polno naključij, ki so se vsa bolj ali manj srečno iztekla. Rodila se je leta 1926. Od leta 1944 je bila internirana v taborišču Auschwitz, kjer je dočakala konec vojne. Nato se je vrnila v rojstno Soboto.

Na Judito Hahn nas je opozorila Dragica Juteršnik (roj. Niševicer), ki je z njo leta 1947 igrala v Veliki puntariji. Dramsko besedilo, ki ga je dr. Bratko Kreft napisal že pred vojno, je na oder spravila soboška dramska skupina SKUD Štefana Kovača. Zanimivo je, da so ta Kreftov tekst, napisan pred vojno, prvič uprizorili šele leta 1946 v ljubljanski Drami, kjer je bil dr. Kreft dramaturg, in so bili torej soboški amaterski gledališčniki dokaj aktualni - kot je pač zahteval čas.

Zgodbo o slovensko-hrvaškem kmečkem puntu, ki se konča s smrtjo vodje kmečkih uporov Matije Gubca, je režiral pokojni Štefan Antalič, ki je bil že pred vojno v mestu znan kot dober igralec. Dramska skupina, ki je delovala v okviru Sokola, je bila izredno aktivna in je svoje izkušnje, tako priložnostni režiser kot igralci, zdaj prenesla tudi v novi, povojni čas. Na premiero, bila je v dvorani TVD Partizana, so povabili avtorja teksta, ki je obljubil, da jih obišče in si ogleda predstavo. Obisk tako imenitnega gosta, o katerem so veliko slišali ali brali tudi še pred vojno, je bil za igralce in končno tudi za mesto, kjer se ni ravno veliko dogajalo, velik in pomemben dogodek. Predstava je stekla in se brez večjih zapletov tudi končala. Aplavza v dvorani ni hotelo biti konec, po zadnjem priklonu pa so igralci v tesni garderobi nestrpnost pričakovali trenutek, ko bo znani dramatik, ki se vrti v krogu takih ljudi, kot sta recimo tovariš Kardelj ali Josip Vidmar, podal kritiko njihovega ustvarjanja. Po besedah Dragice Juteršnik je bila ocena laskava in vzpodbudna. Sicer so vedeli, pravzaprav predvidevali, da jih ne bo »raztrgal«, da bo pa z njihovo igro tako zadovoljen, pa si tudi nihče ni predstavljal. Očitno so igralci nanj naredili dober vtis, saj je svojo pohvalo na koncu potrdil še z vabilom, naj gre njihova mlada soigralka Jucika, kot so rekli Juditi Hahn, igrat v Ljubljano. Jucika je seveda ponudbo

Doma pri Kreftovih leta 1964: Judita, Bratko, sin Lev. Dr. Bratko Kreft izvira iz znane rodbine Kreftovih od Sv. Jurija ob Ščavnici. Že njegov praded Jakob Kreft (1804) se je zapisal v zgodovino. Bil je prvi deželni poslanec v dunajskem parlamentu, kjer se je zavzemal za pravice slovenskega jezika. V revolucionarnem letu 1848 je podprl program Zedinjene Slovenije. Bratko "K." je diplomiral leta 1929 (iz slovenske in južnoslovenske književnosti ter svetovne književnosti), doktoriral leta 1939. Redni član SAZU je postal leta 1961. Isto leto, nekoliko prej, je postal dopisni član Jugoslovanske akademije znanost in umetnosti. Pomemben delež v slovenski kulturi ima na številnih področjih. Med drugim: kot pisatelj, dramatik, režiser, dramaturg, literarni zgodovinar, gledališki kritik. Sin Lev je doktoriral leta 1988.

sprejela in se je potem vse skupaj nekoliko pozneje, končalo kot v prejšnji Vitez (B. Kreft) iz bele Ljubljane je p... (J. Hahn) odpeljal v mesto pod grad... njo poročil, ona je končala AGRFT (le... postala znana igralka, dobila... potem so srečno živeli...

V Soboti pa zgodbe še ni bilo konec. Velike puntarije so sodelovali še v... po mestu, ki so ga pripravili ob... festivalu. To je bila velika prireditev... najlepšem mesecu, v maju, dve leti po osvoboditvi, ki je prikazovala delovne...

Judita Hahn kot Marjutka v Baladi o poročniku in Marjutki B. Krefta (okoli leta 1960)

Arheologinja Irena Šavel se svoje tete (mamine sestrične) Jucike rada spominja. Soboto je prihajala poredkoma, toda ko je prišla na obisk, je prinesla v hišo živahno in veselo vzdušje, ki je prevečalo vse, ki so bili takrat zraven in se pogovarjali ali le poslušali mamine in tetine spomine. Že naprej so se veselili srečanja in nestrpnost trenutek, ko bo prišla. Zjutraj, ko je vstala, si je teta Jucika rada nabrala in pojedla pol zrele slive, češ da so ji takšne najboljše. Ob nekih praznikih sta z mamo obiskali Kreftove v Ljubljani. Dokaj veliko stanovanje je bilo opremljeno s starinskimi pohištvi. Stričev kabinet je bil ločen s težko zaveso in vsepovsod obložen s knjigami. Kljub prenosni razliki v letih sta se Kreftova lepo razumela. Stric je bil dobrasrčen, v pogovoru doma v Soboti pa se ni rad spuščal. Umaknil se je v drugo sobo in dremal ali samo počival.

Kdo pa so ti mladi fantje?

1938. na usposabljanju v Ljubljani

V letih stare Jugoslavije, ki je bila država po prvi svetovni vojni, je večinsko kmečko prebivalstvo, ki sta mu ustrezala tradicionalizem in poudarjanje vloge cerkve, podpiralo katoliški tabor. Najmočnejša sila v katoliškem taboru je bila Slovenska ljudska stranka. V dvajsetih letih je imela Slovenska ljudska stranka krščansko socialni družbeni program in se je zavzemala za uveljavitev katoliških načel v družbenem in političnem življenju. V tridesetih letih je stranka zagovarjala koncipi stanovsko korporativne države in »totalnega krščanstva«, pri katerem naj bi določal smernice vsemu idejnemu, duhovnemu, izobraževalnemu, družbenemu, gospodarskemu in političnemu življenju edinole katoliški svetovni nazor. V tridesetih letih je začel prevladovati v stranki in katoliškem taboru nasploh konservativno-avtoritarni idejni koncept, ki je izhajal iz papeževе poslanice Quadragesimo anno. Okrepila se je vloga katoliških organizacij in klubov, ki so si prizadevali za radikalno prenovno življenja po katoliških načelih.

Tudi v naši državi so se ustanovljale organizacije Orlov, ki so bile izključno katoliške, in prvo načelo vključitve vanje je bila pripravnost katoliški veri. Nekoliko kasneje so se pojavili Sokoli, pri katerih ni bila nujna katoliška veroizpoved. Ti dve skupini sta bili prisotni s sedežem društev povsod v nekoliko večjih krajih in mestih. Še dandanes se starejši ljudje spominjajo časov, ko so bili člani v kateri od obeh organizacij ter so se udeleževali

vali telesnih aktivnostih in iger. V okviru Katoliške cerkve na Slovenskem se je pojavila skupina Marijine družbe, v kateri so se mladi, neporočena dekleta in fantje, z vso strogostjo držali pravil, ki jih je postavljala duhovščina. O eni od prekmurskih Marijinih družb sem pisal v tej rubriki prejšnje leto.

V tridesetih letih prejšnjega stoletja so se v nekaterih krajih po podeželju pojavili fantovski in dekliški odseki, ki jih je vodila takratna mladina. Skrbeli so za druženje mladih in poudarjali telesno aktivnost, podobno kot Orli in Sokoli. Fantovski odseki in dekliški krožki so bili povezani v zvezo, ki je imela podobne cilje kot nekdanja orlovska organizacija. Ta je prenehala delovati leta 1929, ko sta kralj Aleksander I. in general Petar Živković uvedla diktaturo. Diktatura ni trajala dolgo, ker je 9. oktobra 1934. neki terorist v Marseillu ustrelil kralja. Nasledil ga je 11-letni Peter II., tega pa je zaradi mladoletnosti nadomestil princ Pavle Karadjordjević, ki je hotel državo pomiriti z več demokracije.

Eden od maloštevilnih fantovskih odsekov pri nas je nastal v Žižkih pri Črenšovcih. Najprej fantovski, zatem še dekliški, imenovan tudi dekliški shod. Toda o začetkih, delovanju in organizaciji je napisanega zelo malo gradiva. Glavni predstavnik in ustanovitelj odseka je bil Jožef Horvat iz Žižkov, ki je skrbel za pravila in uvažanje športnih disciplin. V fantovski odsek je stopil tudi Imre Mirko Horvat (Salajf) iz Črenšovca, ki se svoje dejavnosti v času med vojnami še zelo dobro spominja, čeprav jih šteje že več kot devetdeset. Prav tako se tega spominja njegova žena Marija, ki je bila članica dekliškega shoda.

Vaje so imeli v Črenšovcih v veliki dvorani Narodnega doma (zgrajen leta 1930), ki je lahko sprejela 800 ljudi in je rabila različnim namenom. Imela je tudi velik balkon in oder ustrezno razsvetljavo in je bila zelo primerna za različne kulturne prireditve.

Da odsek ne bi bil nepoučen o gimnastičnih športih, ki so jih najpogosteje trenirali, fantje nekoliko težje športe kot dekleta, so mlade, sposobne in zavedne člane pošiljali na seminarje in

usposabljanje večšin v Ljubljano. Tako so poslali na izobraževanje, seveda na stroške organizacije, sedemindvajsetletnega Imreja Mirka Horvata iz Črenšovca, da si je pridobil izpit za športnega mentorja in je tako lahko vodil telovadbo v domačem kraju.

Izobraževanje je bilo v Ljubljani leta 1938 – od 14. do 28. novembra. Iz vse Slovenije je bilo osemnajst kandidatov za izpit. Skupinska fotografija prikazuje te mladeniče. Imre Horvat stoji tretji z leve. Imreju Mirku je trajala takrat v mrzlem novembru pot z vlakom v Ljubljano neverjetno dolgo in veliko mesto je bilo zanj veliko čudo, saj je v belo mesto takrat stopil prvič. Vendar na izobraževanju ni bil edini Pomurec, zato se je v internatu lažje znašel. Na sporedu so imeli različna predavanja, od vzgoje, medicine, anatomije, prve pomoči do fizičnega usposabljanja na drogovi, dvigovanja uteži in razvijanja različnih gimnastičnih sposobnosti. Ko se je Imre po dveh tednih z izpitom vrnil v Prekmurje, je postal učitelj v fantovskem in dekliškem odseku ter se zavzemal za različne prireditve. Največ slave so mladi telovadci doživeli, ko je dr. Anton Korošec, vodilni slovenski politik med obema vojnami, spreten politični taktik in pragmatik, s predstavniki vojske ob obletnici izhajanja Kleklovih Novin (urednik bil narodni poslanec Jožef Klekl) obiskal Črenšovce. Po besedah gospoda Imreja in njegove soproge Marije je njihova vas takrat doživela neverjetno pozornost, prišlo je namreč veliko ljudi, da bi se udeležili te velike slovesnosti, ki je bila za črenšovsko cerkvijo in osnovno šolo, kamor je prišel politik Korošec in kjer so nastopili njihovi mladi telovadci. Nekaj skorajšnjih akrobatov, ki so nastopili na drogovi, je prišlo celo iz Ljubljane. Neuradno sem izvedel, da je bil med njimi celo pokojni olimpijec Leon Štukelj.

Bojan Zadravec

usoda

Igralci Velike puntarije v sprevedu po soboških ulicah leta 1947 (Judita označena s križcem). Fotografija s predstave, kolikor nam je znano, se ni ohranila ali pa Dragica Juteršnik, ki sedi na stolu spredaj.

Pri izgradnji nove države. Prikazana so bila vsa področja talnatnega družbenega ustvarjanja in tako tudi kulture ni manjkalo. Del scene, graščino, so namestili na traktor in igralci – kot graščaki ali kot tlačani – so v mimohodu mahali delovnemu ljudstvu in bili nagrajeni s ploskanjem. Po diplomu in vse do upokojitve leta 1984 je bila Judita Hahn članica v mestnem gledališču ljubljanskem. Nastopala je pa je tudi v eksperimentalnih gledališčih, seveda na radiu (število radijske igre, kako pravljico za lahko noč pa se od časa do časa sliši še zdaj) in televiziji v TV-dramah. Na Hrvaškem je posnela glavno vlogo v filmu Druga stran medalje režiserja Fadila Hadžića. Odigrala je mnoge karakterne ženske like, ki jih je oblikovala temperamentno in izostreno (podatke o njenih vlogah najdemo v različnih leksikonih pa tudi v Enciklopediji Slovenije). Poklicno kariero je začela z vlogo Laure v Stekleni menažeriji Tennessee Williamsa.

Joseph Maria R.

VANJEKOV KOUT

Duga je bijla, pa je seglij mijnola. Si smo je meli že pun kufer. Od zijme se ide. Kelko smo samo olija, pa drv pa šanjikola ponučali. Pa kelkokrat so samo oli od lanskoga novembra zdignoli. Zdignoli se je tuj slovenska vlada, pa nas razveselila s svojim obiskom v Pomurji. Pou ji je nanč nej znalo, kama so tou prišli. Ja so si kak eden priznali, ka smo mij eti na repi slovenske razvitosti. Ati je coj pravo, ka smo nej na repi liki smo tan ka je pod repon. Pa tak se nas tuj gemle. S ten ka so tej nouvi preci prefrigani, nika so nej obečali. Nej tou fajn? Fčasi so nan bar kaj obečali, zaj smo lekar nanč toga nej vredni.

Je pa ta nouva vlada strašno natančna. Tan so njin na eno ministerstvo vlomili pa so cilou gor prišli, ka njin pouleg sega drugoga eden kemični falij. Opa. No kaj takšoga! Tou je red pa disciplina. Nema mrdanja. Če bi še bole poglednoli je falilo pouleg kemičnoga tuj pet listov srat papera. Ka se njin je vlomilec osebno gor na njuvo delo, znate ka. Ka pa ne falij samo kemični, so pa razglasili argentinski strokovnjak za pesose pa tolare gospod Bajuk. Sedendeset milijard tolarof (kelko je tou kemični?) naj bi v proračuni za tekoče leto premalo pejnzej bilou. Kama de se pa zaj vlamlalo? Kak do prišli do tej milijard? Ja predlog iz vrst vladajoče koalicije prišo. Čeden. Ka bi obdavčili se pare ka nemajo dece.

Ka bi če bi obdavčili se ženske ka modrčke ne nosijo. Ali pa se moške, ka njin sigdar par kaplic v lače vujde. Lejko bi tuj obdavčili moške, šteri pouleg svoje še kakšo ljudsko vred gemlejo. Nega kunca pa nej kraja ge se bi lejko naša draga država do sej tej milijard prišla.

Državljane pa svoje ljube predrage volilce je pa nouva vlada tudi osrečila. Par lejto so si ka majo avtoje ene brezvezne nalepke gor na šajbe kelili. Pa nišče je nej znal

zakoj. Zaj so je enostavno ukinoli. Tak šlus. Adijo nalepke. 5 milijard so državljani za tou plačali, do sej gamau. Pa nikomi nika. Zaj ji več nej trbej. Ka de li zaj trbelo? Pa kama de se kelilo? Ka bi če bi je državljani toužili. Koga?

Državo. Tou že. Samo šo si je pa zmisllo te nalepke? Ja, tou te pa bole žmetno. Čeden je pa bil. Kak so fajn narod cecali. Za brez veze. Še policaji so se smijali s tej nalepk.

No nouva vlada, kak sama pravi, je naletela na kup nepravilnosti na vseh področjih. Samo naj preveč ne larmajo, kak kak je nika nej večno, dop za njimi enoga lejpora dneva

pa prišli eni ka do tou za nje pravli. V nebo vpijoče je stanje na obrambnon ministerstvu. Najšli so 72 lidij, za štere znajo samo tou ka od ministerstva plačo dobiveljo, ka pa delajo pa nišče ne vej. Pa san si ges mislo. Kontraobveščevalna služba. Tou je 72 tajni agentof. Za te pa rejsan nej trrbej znati ka delajo. Delajo za nas. Ka smo varni, ka nas Albanija ne napadne.

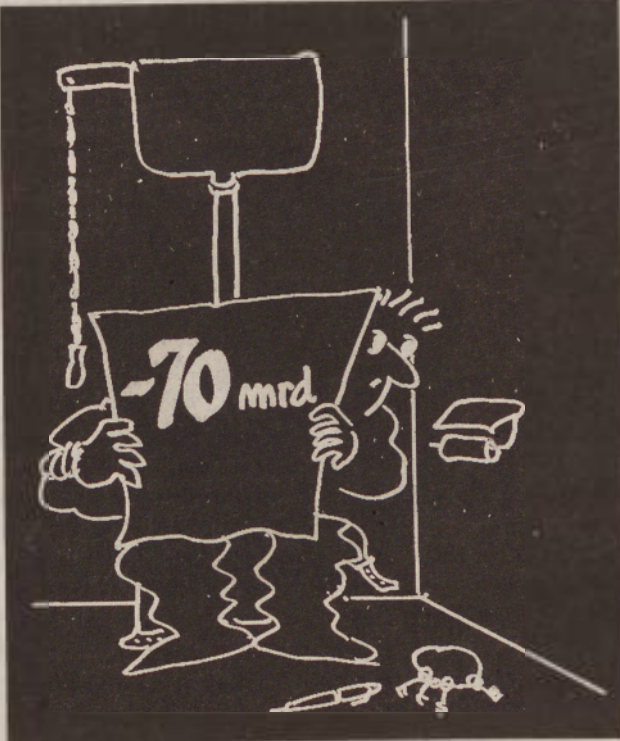
Ka nišče ne šverca oračja, prejk po našoj lepo državicim, kak inda. Pa ka ti jes znan kakše naloge se še tej majo.

Pa njajmo tou. Vüzen je mijmo. Letos so bajca tak bilice farbali, kak nanč ene rdeče nej med njimi bilou. Pa so sigdar tekše lepe rdeče delali. Letos so pa delali samo čarne pa bejle. Pa so nikše nalepke nej gor kelili, liki so je škrabali.

Kak so lepe bile. Tak ka ji je se škoda bilou gesti. Pa san ji ges seglij pijto, zakoj so letos samo čarne pa bejle delali. Znate ka so pravli: »Vaneke trbej iti s časom naprej, duga lejta so bile rdeče moderne, pa malo žute pa plave, viš zaj še par lejto mo pa čarne pa bejle delala, če mo živejla. Pa san nej razmo, samo san nika več nej šcel pijtati. Atijova mama do pa ja znali znali ka delajo.

P. S.: Prvi april coj ide. Pazte ka vas štoj ne nategne. Ati je pravo, ka nika nej, če nas prej sakši den, zakoj nas nebi še za prvi april.

VANJEK

Eden ključnih elementov za vživljanje v položaj drugega, je pogovor. V pogovoru pa ne smemo samo zastavljati vprašanj, ampak moramo spregovoriti tudi o svojih vtisih. To pa zato, ker je eden najpomembnejših vidikov čustvene inteligence ta, da pokažemo človeku, da ga ob tem, ko ga sprašujemo o njegovih čustvih, razumemo. Torej nas nikakor ne sme biti strah govoriti o čustvih. S preusmeritvijo tematike na čustva pogovor ne bo trpel, ampak bo prešel na višjo raven. Namreč sogovornik bo začutil, da ga razumete, in se bo odprl. Spregovoril bo o tem, kako mu je pri srcu.

RAZUMEVAJOČE IZRAŽANJE

Prof. dr. Christian Weisbach in Usuala Dachs sta v knjigi Kako razvijemo čustveno inteligenco, ki je izšla leta 1999 pri DZS, razvila posebno vajo, ki sta jo poimenovala Razumevajoči odziv. Z njo lahko tudi vi odkrijete, da se večina ljudi hvaležno odzove, če pokazete zanimanje za njihove težave. Pa ne samo to, o njih tudi odkrito spregovorijo. Pogovor lahko v najkrajšem času seže v nepričakovano globino. Ker vaja dela mojstra, v nadaljevanju navajamo pet izjav. Nanje se najprej odzovite prizadeto, tako da boste upoštevali čustva sogovornika. Drugič poskusite z izjavo, ki sogovornika ne jemlje resno.

1. Vedenje moje šestnajstletne hčerke je vedno bolj nemogoče. Nesramna je, jezikava in počne samo še tisto, kar želi. Ne vem več, kaj naj storim.
2. Moj prijatelj se želi konec tedna na vsak način odpeljati z mano na izlet, sama pa ta hip nad tem sploh nisem navdušena. Najin odnos zadnje mesece ni več tak kot bi moral biti.
3. Približno deset dni že razmišljam o tem, da bi odšel k nadrejenemu in mu predstavil svoje predloge. Prepričan sem, da bi ga zanimali. Toda vedno pride kaj vmes.
4. Moj mož ima toliko dela. Komaj še najde čas za družino. Pravi, da gara za naše potovanje na Novo Zelandijo. Toda tega potovanja se sploh ne morem več prav veseliti.
5. Težko navežem stik s svojimi sodelavci. Med odmori se vedno držijo skupaj. Ozračje je zabavno. Ko bi le ostal v svojem starem oddelku! Za vsako izjavo v nadaljevanju navajamo predlog rešitev, ki vsebuje na eni strani razumevajoči in na drugi nerazumevajoči odgovor.

PRIMER ŠT. 1

Razumevajoči odgovor

- Zdiš se mi zbegana in nemočna.
- Vznemirjena si, ker ne veš, kako se bo to nadaljevalo.
- Skrbi te.

Nerazumevajoči odgovor

- To mi je znano. Ko je bila moja hči v puberteti, sva si bili nenehno v laseh. S časom se bo unesla.
- Trše jo primi.
- Res grozno, da moraš to prenašati. Otroci si danes preveč upajo.

PRIMER ŠT. 2

Razumevajoči odgovor

- Očitno čutiš odpor.
- Začela si dvomiti o trdnosti vajine zveze.
- Ne verjameš, da lahko konec tedna spremeni vajin odnos.

Nerazumevajoči odgovor

- Vesela bi bila, če bi hotel moj mož z mano konec tedna na izlet.
- Preveč si črnogleda. Skupen konec tedna prebudi zaspan odnos.
- Preden se odločita za izlet, razčistita svoj odnos.

PRIMER ŠT. 3

Razumevajoči odgovor

- Še vedno imaš pomisleke.
- Obotavljaš se in se ne moreš odločiti za ta korak.
- Še vedno te nekaj ovira, zato ne moreš stopiti k nadrejenemu.

Nerazumevajoči odgovor

- Kaj lahko pride vmes? Odloči se in že jutri pojdi k njemu.
- Ne hodi k njemu, če te sam ne pokliče!
- Če boš še dolgo čakal, bo tvoj predlog zastarel.

PRIMER ŠT. 4

Razumevajoči odgovor

- Začela si dvomiti, ali je za dopust vredno toliko žrtvovati.
- Nisi prepričana, da je res treba toliko dela.
- Precej razočarana si - kot da si si to povsem drugače predstavljala.

Nerazumevajoči odgovor

- Zakaj prav Nova Zelandija? To je gotovo zelo drago!
- Če začnejo moški nenadoma govoriti o tem, da imajo veliko dela, takoj sproži alarm!
- Če tako gara za vaju, ga ne moreš pustiti na cedilu!

PRIMER ŠT. 5

Razumevajoči odgovor

- Počutiš se izključenega.
- Zdi se mi, da si razočaran.
- Pogrešaš stare sodelavce.

Nerazumevajoči odgovor

- To je zato, ker si tako zavrt. Kdo se pa želi družiti s takim zadržetom!
- Zato pa zdaj veliko več zaslužiš.
- Posvaril sem te pred tem oddelkom, pa me sploh nisi hotel poslušati.

Predlogi razumnih odzivov na pet primerov izjav kažejo, da je treba za zbuditev občutka razumevanja pri sogovorniku spregovoriti o njegovih čustvih. Pri opisovanju njegovih čustev moramo biti pozorni na majhne razlike in jih nazorno predstaviti. Zavedati se je namreč treba, da pestrost v izražanju čustev povečuje verjetnost, da boste natančno opisali njegovo počutje.

Mag. Simona Šarotar Žilek

Nov internet (1)

Najprej je prišel velik pok, nato bankrot. Ko se je prah polegel, se je internet znašel v nekakšni rutini. V devetdesetih, ko se je število uporabnikov interneta drastično povečevalo, se je zdelo število inovativnih in uspešnih .com podjetij neomejeno. Vendar se je kolesje sprememb ustavilo in tako smo preživeli začetek 21. stoletja z omejenimi možnostmi. Večina je uporabljala za brskanje Internet Explorer, za iskanje Google in za izmenjavo datotek Kazaa. Čakali smo na nekaj novega, vendar zaman.

Nato je prišlo leto 2004 in naenkrat so bile inovacije povsod. Mozilla je predstavila brskalnik Firefox, prvega pravega konkurenta Internet Explorerju. Opera pripravlja brskalnik, ki ga bo mogoče krmiliti z glasovnimi ukazi. Blinkx je pokazal nov način iskanja po spletu, brez uporabe ključnih besed. Vonage je osvobodil internetno telefoniranje iz omejenosti računalnika in na novo izumil telefoniranje. Aplikaciji, kot sta Grouper in Qnext, sta obrnili manjjo okrog Kazaa na glavo, saj sta omogočila izmenjavo datotek samo z ljudmi, ki jih poznamo in jim zaupamo. Vse omenjeno pri nas še ni razširjeno. Novosti ustaljenih

Z našega štedilnika

Ribja juha z ribjimi ravioli

300 g prekajenih postrvjih filejev, 60 g masla, 100 g šalotke, 300 g krompirja, 10 cl belega vina, sol, poper, lovorjev list, 100 cl zelenjavne osnove, 8 cl sladke smetane

Rezančno testo: 100 g pšenične moke, 1 jajce, malo vode, 1 cl olja, jajce za premaz

Postrvjim filejem odstranimo kožo in kosti. Polovico ribjega mesa narežemo na manjše kose. Šalotko narežemo na kocke. Maslo v kozici razpustimo, na njem posteklenimo šalotko in dodamo polovico krompirja, ki smo ga narezali na kocke. Zalijemo z vinom in zelenjavno osnovo. Začinimo in kuhamo, da se krompir zmehča, ter dodamo koščke postrvi. Prevremo, odstranimo lovorjev list in s paličnim mešalnikom juho piriramo, da dobimo gosto kremno juho. Smetano stepemo in z njo obogatimo ribjo juho. Juho postrežemo z ribjimi ravioli.

Ribji ravioli: Iz moke, jajca, olja in vode zgnetemo gladko testo, ki naj počiva 20 minut.

Za nadev skuhamo preostanek krompirja, ki ga pretlačimo. Preostanek ribjega fileja sesekljamo, začinimo in pomešamo s krompirjem.

Testo razvaljamo in razrežemo z modelom na 5 cm velike kroge. Robove testa premažemo s stepenim jajcem, v sredino pa damo nadev, prepognemo in robove dobro stisnemo. Kuhamo 10 minut v slani vodi. Kuhane odcedimo.

Telečji zrezek z grahom

600 g telečjega stegna (4 zrezki), sol, poper, 3 cl olja, 40 g masla, 60 g slanine (hamburger), 100 g čebule, 160 g zamrznjenega graha, 20 cl kisle smetane, 20 cl omake za pečenko

Telečje zrezke rahlo potolčemo, solimo in popramo. Slanino narežemo na drobne

Branko Časar,
kuharski mojster
v gostilni Pri
Lovenjaku v Polani

kocke. Čebulo sesekljamo. Grah skuhamo v slani vodi, odcedimo in vodo prihranimo. V primerni posodi segrejemo olje in maslo z obeh strani popečemo. Meso vzamemo iz posode in shranimo na toploti. Na preostanku soka v posodi dodamo malo slanino in čebulo ter zlato rumeno popražimo. Zalijemo z omako od pečene čebule, dodamo zrezke, malo podušimo, dodamo grah in kisló smetano. Vse skupaj dušimo nekaj minut. Po potrebi še začimimo in postrežemo.

Zelenjavni polpeti

200 g zamrznjene koruze, 300 g zamrznjenega brokoli, 150 g lisičk, 80 g čebule, 150 g belega kruha, 20 cl mleka, 2 jajci, peteršilj, sol, poper, drobtine po potrebi za cvrenje

Koruzo in brokoli na hitro zblazimo v vreli vodi, odcedimo in brokoli sesekljamo. Olupljeno čebulo narežemo na drobne kocke, lisičke pa na tanke rezine. Peteršilj sesekljamo. V ponvi segrejemo olje, dodamo čebulo in lisičke, prepražimo in ohladimo. Beli kruh narežemo na kocke, namočimo v mleku. Namčen kruh izmijemo in pretlačimo. Pomešamo ga z zelenjavo, peteršiljem, mešanico čebule in lisičk, jajci, soljo in poprom. Maso popramo, dodamo bele drobtine. Pustimo počivati 10 minut, nato iz mase oblikujemo kroglice. Pogačke - polpete. Z vseh strani jih popažemo in jih postavimo na peko. Povaljamo v drobtinah. Zložimo na razgretim oljem in z obeh strani porjavimo. Polagamo jih na posodo, ki jo želimo. Posodo namočimo v maslo, ki ga malo ocvremo. Polagamo jih na posodo, ki jo želimo. Posodo namočimo v maslo, ki ga malo ocvremo. Polagamo jih na posodo, ki jo želimo. Posodo namočimo v maslo, ki ga malo ocvremo. Polagamo jih na posodo, ki jo želimo.

Regrat v solati

350 g regrata, 300 g krompirja, 50 g bučnega olja, 5 cl jabolčnega kisa, sol, jajce

Regrat očistimo in operemo. Krompir skuhamo, olupimo in zrežemo na tanke lističe. Vse skupaj damo v skledo, popražimo z bučnim oljem in razredčenim kisom. Solimo. Rahlo premešamo. Okus popramo in trimo z naribanim kuhanim jajcem.

Jabolčna šarlota

Biskvit: 2 jajci, 60 g sladkorja, 60 g masla, 1/2 vanilin sladkorja

Nadev: 400 g kislih jabolč, 2 cl rumene cimeta, 1/2 vanilin sladkorja, 2 beljake, 100 g sladkorja, 100 g sesekljanih mandljev

Omaka: 100 g skute, 30 g medu, 5 cl slane smetane, 40 g brusnic

Jajci in sladkor penasto umešamo. Kosi sladkor razmeša, dodamo vanilin sladkor in moko ter narahlo premešamo. Biskvit maso namažemo na pekač, ki ga obložimo s papirjem za peko. Pečemo 10 minut pri 180 °C. Pečen biskvit zvrnemo iz pekarne, odstranimo papir in pustimo, da se ohladi. S pomočjo tortnega modela izrežemo okrogel preostali biskvit pa narežemo na kocke. Olupljena jabolka prav tako narežemo na kocke, dodamo rum, sladkor, cimet in vanilin sladkor ter dušimo do mehkega. Biskvitne kocke vmešamo v jabolčno maso. Beljake s sladkorjem stepemo v nepečeno sneg in primešamo sesekljane mandlje. Tortni model premažemo z maslom, na dno položimo biskvitno ploščo, na boki pa stresemo jabolčni nadev, poravnamo in nanj porazdelimo še snežno maso z mandlji. Šarloto pečemo v pečici 25 minut pri 180 °C. Jabolčno šarloto ohladimo in ponudimo še toplo s pripravljeno omako.

Omaka: Skuto zmešamo z medom in sladko smetano in brusnicami v tekočem stanju.

Svet
digitalnih
tehnologij

tehnologij niso zamenjale, za to bo potreben čas, so nam pa dale vsaj nove možnosti in konkurenco. Podobno kot blinkx tudi mnoga druga podjetja združujejo iskanje po spletu z iskanjem po računalniku. Internetno telefoniranje postaja tako pomembno, da vedno več velikih telekomunikacijskih podjetij ponuja to možnost. Enako ponuja »privatna« izmenjava datotek najboljšo možnost kontakta s svojimi bližnjimi.

Že kar nekaj časa smo lahko poslušali o Internetu2, ki naj bi bil popolna tehnološka preobrazba obstoječe mrežne infrastrukture. Vendar tega še nekaj let ne bo. Se pa z novimi storitvami in inovacijami način, kako uporabljamo internet, že danes spreminja.

Pri brskalnikih je Firefox že takoj po svojem prihodu 9. novembra poživil sceno. Po zadnjih analizah se je delež novih brskalnikov od takrat povečal za 5 odstotkov, medtem ko je Internet Explorer izgubil absolutno prevlado in pristal pri 89 odstotkih. Firefox je zgrajen na odprti kodi, ki mu prinaša prednosti na nekaterih področjih. Navdušuje tako uporabnike kot tudi razvijalce programske opreme, ki ponujajo razne dodatke. Nekatera podjetja so ga celo začela uporabljati v poslovne namene zaradi ocene, da je varnejši. Da Firefox prehití Internet Explorer, pa bo treba še malo počakati. Pomembno je, če bo lahko ohranil svoj pozitivni začetek.

Mag. Matej Gomboši,
univ. dipl. inž. rač. in inf.

Besede mode

KO ODVRŽEMO PLAŠČE

Tatjana Kalamar Morales

namo. Dobro si je prizadevati, da še več časa namenimo poslušanju svojega telesa. Enako velja za oblačenje. Vsaka barva, ki nam je všeč in jo priznavamo za svojo, bo na nas delovala bolj pozitivno. Vsako novo oblačilo, ki je po kroju podobno tistim oblačilom, ki po izkušnjah delujejo kot eno z našim telesom, je vrednejše nakupa. V skladu z navdušenjem po svežem in drugačnem. Pa saj se sliši kot zaljubljenost.

ŠPORTNA MOŠKA IN ŽENSKA OBLAČILA

Gre za čiste barvne kombinacije in po telesu krojena udobna oblačila. Beli se pridružujejo saharški toni in akcentna črna, dodana vrednost popolnoma udobnih oblačil pa je v obrobah eksotičnih barvnih tonov, kot so rumena, oranžna, roza in travnato zelena. Elementi mornarske mode (jahting) se mešajo v oblačilih za golf in obratno. Tudi baseball ima močan aktualni vpliv. Namesto klasičnih patentov na polo majicah so zdaj takšni z dvojno zavihano in okrasno ter akcentno pošito obrobo. Vse je v šivu. Detalj dela razliko.

Za kakršen koli detalj se bomo letos odločili, pomembna je volja, ki nas pelje naprej. »Je tudi čas za vzlet, čeprav ni točno določene poti,« je rekel Tennessee Williams.

Pomurske lekarne razkrivajo zdravilne skrivnosti KOPB

KOPB ali kronična obstruktivna pljučna bolezen je po definiciji kronično, počasno napredujoče bolezensko stanje z difuznim zoženjem dihalnih poti. Bolezen obsega kronični bronhitis in pljučni emfizem. Značilna je postopna in nepopravljiva izguba pljučne funkcije. V normalnih okoliščinah doseže pljučna funkcija najvišje vrednosti v starosti 20 do 25 let in temu obdobju nato sledi postopni upad, ki je posledica staranja. Najzgodnejša stopnja KOPB se zato lahko kaže kot nepopolni razvoj pljučne funkcije, sicer pa kot njen pospešen upad.

Dejavniki ogrožanja

Najpomembnejši dejavniki okolja so kajenje, velika izpostavljenost prahu in kemikalijam (hlapi, dražljivci, dim) na delovnem mestu in onesnažen zrak. Novejšje študije iz držav v razvoju kažejo na enako obolevnost med obema spoloma, ki je verjetno posledica spreminjajočih se kadilskih navad, nekaj študij pa je tudi nakazalo večjo občutljivost žensk za vplive cigaretnega

dima. Ob predolgi in preveč intenzivni izpostavljenosti kemikalijam (param, dražljivcem, dimu) se razvije KOPB neodvisno od kajenja, vendar pa sočasno kajenje tveganje še dodatno poveča.

Najbolj znan genetski dejavnik ogrožanja je redko dedno pomanjkanje alfa 1-antitripsina. Prezgoden in pospešen razvoj emfizema in upad pljučne funkcije se pojavljata pri številnih kadilcih in nekadilcih s hudim pomanjkanjem tega encima, čeprav kajenje nevarnost bistveno poveča.

Bolezniški znaki

Najpogostejši bolezenski znak pri KOPB je kratka sapa (dispneja, naduha) med telesnim naporom, ki zmanjša bolnikovo zmogljivost za običajna vsakodnevna opravila in z zdravjem povezano kakovost življenja. Ob tem se pojavlja še kašelj z izkašljevanjem sluzi ali gnoja, in to najpogosteje zjutraj, ko človek vstane. Kašelj je praviloma blag in ga imajo pogosto za »normalen« kadilski kašelj, čeprav seveda ni normalen.

Odkrivanje bolezni

Bolniki običajno obiščejo zdravnika šele takrat, ko se stanje močno poslabša, in tako je bolezen dolgo neodkrita. Zgodnje odkrivanje bolezni, preden se bolezen razvije in pusti trajne posledice, pa je bistvenega pomena.

Najučinkovitejša metoda za odkrivanje bolezni je spirometrija ali merjenje pljučne zmogljivosti. Glede na vrednosti, dobljene z merjenjem, je mogoče ugotoviti že prisotno obstrukcijo oziroma zmanjšanje pretoka zraka v dihalih.

Zdravljenje

Ker je kajenje cigaret najpomembnejši vzrok KOPB, je glavni ukrep zdravljenja opustitev kajenja. Opustiti kajenje v obdobju, ko je pretok zraka oviran blago ali zmerno, upočasni razvoj hudo težkega dihanja. Bolnik se mora izogniti tudi drugim dražejim snovem v zraku.

Med dejavniki oviranega zračnega pretoka, ki jih je mogoče odpraviti, so mišični spazem, vnetje in povečano nastajanje izločkov. Izboljšanje vsakega od njih praviloma ublaži simptome. Mišični spazem je mogoče zmanjšati z uporabo bronhodilatatorjev, med drugim z betaadrenergičnimi agonisti (npr. s salbutamolom ali teofilinom) in aminofilinom ali teofilinom v peroralnem pripravku s počasno absorpcijo. Vnetje je mogoče ublažiti s kortikosteroidi, vendar se simptomi odzovejo nanje le pri približno 20 odstotkih bolnikov. Pri zdravljenju veliko obeta dolgo delujoči antiholinergiki tiotropij, ki utegne biti izbirno zdravilo za stabilno KOPB.

Novi statistični podatki kažejo, da je KOPB trikrat pogostejše obolenje, kot so menili poprej. Kar deset odstotkov svetovnega prebivalstva, starejšega od 40 let, naj bi obolelo za omenjeno boleznijo. Tako je KOPB med glavnimi vzroki obolevnosti in umrljivosti v razvitih državah in tudi v državah v razvoju. Vendar pa je dobra novica, da obstaja učinkovito zdravljenje, ki lahko izboljša kakovost življenja bolnikov in upočasni napredovanje bolezni. Bolniki bodo imeli od zdravljenja korist le, če KOPB prenehamo zanemarjati, mu posvetimo več pozornosti ter spodbujamo odkrivanje in zdravljenje.

Miranda Koren, mag. farm.

Bioenergoterapevt Štefan Titan odgovarja

Spoštovane bralke, cenjeni bralci! Vedno pogosteje se oglašate in me sprašujete za vzroke, ki vam povzročajo glavobole, vrtoglavice, motni vid, šumenje v ušesih, aritmijo (nihajoč pritisk), napetost v prsnem košu, oteženo dihanje, bolečine v ramenih itd. Ker vam na raznih pregledih največkrat ne najdejo pravih vzrokov, ste zaskrbljeni.

Vse to, kar sem omenil, se lahko pojavlja zaradi skrivljene hrbtnice - osteomalacije, osteoporoze ali največkrat zaradi poškodbe vratnih vreten hrbtenice. Problemi se lahko pojavljajo v kompletni ali posamično. To pomeni, da lahko boli samo glava ali se pojavljajo samo vrtoglavice ali šumenje v ušesih itd. Najpogostejše pa se težave pojavljajo kar v kompletni. To pomeni, da hkrati boli glava, se pojavljajo vrtoglavice in aritmija, lahko tudi v kompletni bolečine v ramenih, vrtoglavice in aritmije, ki povzročajo napetost v prsnem košu in oteženo dihanje.

Ker v zadnjem času vedno več ljudi (ne glede na spol ali starost) trpi za osteomalacijo, se temu primerno povečujejo tudi težave. Osteomalacija je pojav mehčanja, slabljenja in demineralizacije kosti. Zdrave kosti, s tem pa tudi hrbtnica, terjajo za svoj pravilen razvoj ustrezno količino kalcija in fosforja v prehrani. Teh snovi pa telo ne more absorbirati iz hrane brez ustrezne količine vitamina D. Zato je nujno, da damo telesu poleg kalcija in fosforja zadostno količino vitamina D, ki ga lahko dobimo s sončenjem ali hrano. V večjih količinah ga vsebujejo maslo, margarina, mlečni izdelki, jajčni rumenjaki, lososovo olje, jetra itd. Pomanjkanje vitamina D povzroča bolečine v kosteh, zlasti v vratu, v kolkih, nogah in rebrih (prsnici). Ker se zmanjšuje kostna masa tudi v vratnem delu hrbtnice, se ta seseda. Diski se strdijo in močno ožijo, kar povzroča blokado vratnega, ušesnega, vidnega, ličnega, čelustnega in srčnega živca, to pa povzroča vrtoglavico, šumenje v ušesih, motni vid, drevenenje lica, bolečine v čeljustih (kot da bi kurenje zob), zbadanje pod dojko in pri srcu. S tem se pojavlja tudi visok tlak, ki dosega visoko stopnjo. Med gibanjem se pritisk normalizira. Bolehajo lahko vsi, ne glede na spol in starost.

Razlika med osteoporozo in osteomalacijo je očitna. Pri osteoporozi se zaradi pomanjkanja kalcija in vitamina D zmanjšuje ali bolje povedano usiha beljakovinsko matično tkivo, zaradi česar postanejo kosti krhke in lomljive. Pri osteomalaciji pa je značilno, da telesu primanjkuje le vitamina D, količina kalcija je zadostna, le ta pa se zato, ker ni vezave, nabira v sklepih, v vratnem delu hrbtnice, v ramenih, komolcih, v zapestjih, kolkih in kolenih.

Osteoporoza je lahko naravni proces staranja, v zadnjih letih pa se zelo pogosto pojavlja kot bolezen, ki napada vse kosti. Spremembe se najprej kažejo v sesedanju hrbtnice (ljudje se manjšajo), močni skrivljenosti hrbtnice v lok, bolečini v zgornjih kosti (le-ta se ravna, kar potiska kolke navzven in povzroča bolečino v kolkih).

Pri osteoporozi je značilno predvsem pomanjkanje kalcija v krvi. Za količino kalcija v krvi skrbijo obščitnične žleze, ki tvorijo paratiroidni hormon, ki uravnava količino kalcija v krvi. Kadar paratiroidni hormon, ki uravnava količino kalcija v krvi, pade pod normalno raven, ledvice pa kalcij ohranjajo. Če obščitnične žleze iz različnih vzrokov ne delujejo pravilno, pride do pomanjkanja kalcija v krvi, telo ga začne črpati iz kosti, to pa povzroča osteoporozo. Če pa obščitnične žleze delujejo pospešeno, se lahko

pojavljajo kamni v sečilih.

Osteomalacija in osteoporoza sta najpogostejša povzročitelja v uvodu omenjenih težav, zato vsem, ki imate navedene težave, predlagam, da opravite pregled obščitničnih žlez, pregled kostne mase, preverite količino kalcija v krvi, opravite pregled za količino paratiroidnega hormona in vitamina D. Pri nas v bioterapevtski ambulanti je prav tako mogoče opraviti pregled in uspešno zdravljenje obeh oblik bolezni. Način zdravljenja je neboleč ter veliko krajši in uspešnejši kot s pomočjo zdravil.

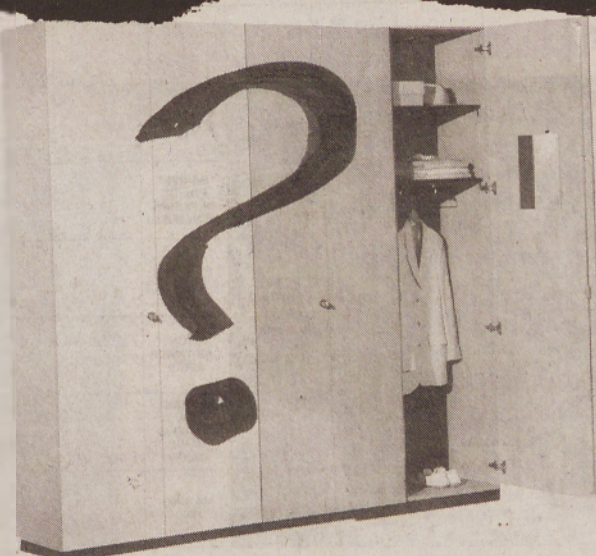
Spoznali smo dva vzroka za vaše težave. Tretji in prav tako pogost faktor, ki povzroča omenjene težave, so poškodbe vratnega dela hrbtnice. Do teh pride najpogosteje pri avtomobilskih trkih, naglem zaviranju, padcih ali nekontroliranem zasuku glave. Take poškodbe lahko povzročijo tudi samouki ali neveščki kiropraktiki z manipuliranjem hrbtnice. V teh primerih prihaja do prolapsa (zdr. ali pretrganje medvretenčne ploščice). Pri čemer se medvretenčna ploščica pretрга in se del njene mehke sredice izboči, kar povzroča boleč pritisk na živce in včasih bolniku poslabša ali povsem onemogoči gibanje. Medvretenčni ploščični prolaps lahko prizadene katerikoli del hrbtnice. Če pride do prolapsa med petim in šestim vratnim vretenom, prihaja do tesnobe, bolečin v prsih in aritmije. Če je to med tretjim in četrtem vratnim vretenom, mrtvijo roke oziroma prsti, bolijo ramena in se pojavlja aritmija. Če pride do prolapsa med prvim in drugim vretenom, so hude bolečine v glavi, ki lahko povzročajo tudi močne vrtoglavice, motni vid, šumenje in celo bruhanje. Te poškodbe največkrat zamenjajo za migreno. Stanje se ponavlja, traja lahko od nekaj ur do tudi več dni. V navedenih primerih je treba obiskati ortopeda, slikati vratni del hrbtnice in opraviti ročne masaže. Zelo učinkovite so biomasaže. Biomasaža je kombinacija masaže, okrepljene z bioenergijo. Ta diske med tretmanom močno ogreje in jih potem bioenergoterapevt z mikropraktično metodo naravna, odpravi zatekline diska in s tem dolgoročno odpravi nastale težave. Ta metoda je razvita v naši ambulanti in tako delamo.

Na glavobole, vrtoglavice, aritmijo pa tudi na oteženo požiranje in govor vplivajo še skrivljena hrbtnica v lok (šoferji, delo sede v prisilnem položaju), ter fizična izraba medvretenčnih diskov (težko dvigavanje, prehladi, neprimerna drža - frizerke, sobopleskarji -, delo s traktorji). V tem primeru postanejo diski tanki in trdi - neelastični. Hrbtne kosti (vretenca) pritiskajo druga na drugo, kar povzroča blokado določenih živcev ali živčnih skupin, le-to pa povzroča bolečine. Tudi take diske lahko zmehčamo in razširimo s posebno metodo bioterapije. Vse skupaj poveča elastičnost hrbtnice.

Da pa bo odpravljanje ali zdravljenje omenjenih težav uspešno, je potrebna prava diagnoza, kajti pravilna diagnoza je jamstvo za pravilno zdravljenje. O težavah osteoporoze, osteomalacije in poškodbah sem za društva ali skupine pripravljen pripraviti tudi predavanja z vidika zdravilstva. Zainteresirani me lahko pokličete po telefonu 02 593 17 37.

Združenje potrošnikov Pomurja svetuje

Zamuda pri dobavi pohištva

Da se trgovci oz. dobavitelji ne držijo dobavnih rokov, se dogaja kar pogosto. Podobno se je zgodilo tudi stranki, ki je v Mariboru naročila pohištvo. Ob naročilu je plačala obvezni avans, dogovorili pa so se tudi za datum dostave. Ko nas je potrošnica poklicala, je podjetje z dobavo zamujalo že več kot štiri tedne. Ker ni vedela, kaj naj stori oz. kako naj ukrepa, nas je prosila za nasvet. Svetovali smo ji, da napiše pisno zahtevo za dobavo pohištva do določenega roka, obenem pa naj zahteva plačilo odškodnine za povzročeno škodo ter plačilo obresti na vplačano kupnino. Če do sporazumnega dogovora ne bi prišlo, ima potrošnica med drugim tudi možnost, da pogodbo razdre ter zahteva vračilo kupnine z zamudnimi obrestmi, ker se nasprotna stran ni držala dogovora iz pogodbe. Podjetje jim je ponudilo brezplačno dostavo na dom ter plačilo obresti, s čimer se je naročnica strinjala. Obratovalni čas pisarne v M. Soboti: telefonsko in osebno svetovanje v ponedeljek in sredo od 10. do 13. ure, v torek, četrtek in petek osebno svetovanje po predhodnem naročilu. Tel.: (02) 534 93 90, faks: (02) 534 93 91, Trg zmage 4, p. p. 207, 9101 M. Sobota.

Andrej Cimer, vodja pisarne

Že peti zimski tabor za slepo in slabovidno mladino

Športno društvo slepih in slabovidnih (SDSS) iz Škofje Loke je organiziralo marca 2005, po šestih letih obstoja, že petič zimski tabor za slepo in slabovidno mladino na Pokljuki. Aktivnosti so vedno v Šport hotelu na Pokljuki, kjer bivalne kapacitete ustrezajo slepim in slabovidnim in smo vsako leto toplo pričakani, čeprav je hotel potreben obnove. Za slepe in slabovidne je zelo pomembno, da se vračajo v kraj, kjer so se vajeni orientirati in lahko nemoteno že prvi dan začnejo aktivno sodelovati na taboru. Vsi novinci s pomočjo drugih udeležencev že prvi dan spoznajo taborni prostor in hišni red, katerega jim vodje skupin predstavijo na prvem zboru.

Tabor je bil predvsem športno in kulturno obarvan. Aktivnosti, ki potekajo na taboru, so prilagojene slepim in slabovidnim, tako da se lahko enakovredno pomerijo med seboj. Tekmovalna narava, ki se skriva v njih, pride na plan in so ob koncu tabora kljub izčrpanosti vseeno zadovoljni. Ker na letošnji tabor ni bilo prijavljenih alpskih smučarjev, smo dopoldanski in del popoldanskega časa namenili teku na smučeh, ki je med mladimi slepimi in slabovidnimi daleč najbolj priljubljen. Preostanek popoldneva smo preživljali ob športnih in interaktivnih igrah ter sankanju. Letos smo se prvič preizkusili tudi v nočnem sankanju ob baklah. Večeri so bili namenjeni delav-

nicam, v katerih smo se preizkušali v ustvarjalnosti.

Na letošnji tabor je prišlo sedemnajst udeležencev, za katere smo skrbeli štirje voditelji. Sedem udeležencev je bilo slepih in ti potrebujejo stalno spremstvo. Zahvalil bi se še drugim trem voditeljem Jerneji Jelenc, Katjuši Koprivnikar in Igorju Miklavčiču za res kakovostno pomoč pri izvedbi tabora. Posebna zahvala gre tudi Zvezi za šport otrok in mladine Slovenije, Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve, Ministrstvu za zdravje, Alpini Žiri, Športni zvezi Škofja Loka in Občini Škofja Loka, ki tako ali drugače podpirajo naše projekte. Skupaj omogočamo mladim slepim in slabovidnim, da kakovostno

Športno društvo slepih in slabovidnih iz Škofje Loke

Zimskega tabora za slepe in slabovidne na Pokljuki so se udeležili srednješolci iz vse Slovenije, med njimi je bil tudi Prekmurec Sandi Sabo.

V petek v Murski Soboti nastopali Omar Naber, Alya in Yogurt

Alya in Omar o življenjskih napakah, Evrosongu in tračih

V petek, 18. marca, je bil v prireditvenem centru Mešič koncert, na katerem so nastopili Yogurt, Alya in Omar Naber. Še preden sta skladnja uspela stopiti na oder, smo ju pocukali za rokav in poprosili, ali bi sodelovala v enem na hitro. Pogovoru kajpada. In

»Alya, v svojo koreografijo vlačiš mnogo časa in truda, ampak prav gotovo se ti kdaj zgodi, da ne gre vse po načrtih. Lahko odložiš katero od nerodnih situacij?«
»Hm... Aja, bilo je lani v Ljubljani na Maj-skih igrah. Ponavadi fantje skrbijo zato, da pridem pravočasno na oder, pridejo po me- »Da mi naročijo, kdaj sem na vrsti in tako na- »Ravno takrat pa sem nekaj debatirala s svojim menedžerjem v kombiju in zgodilo se je, da so že odvrtili 'intro', glasba se je že začela. Alya pa od nikoder. Tako da je šel cel »maš 'skozi', 'folk' je pel, jaz pa sem po- »čakala, da se je končal. Gor sem šla, ko so ga »plovili (smeh). Se zgodi, ampak na koncu je izpadlo kot 'fora'.«
»Kaj je bila tvoja največja napaka v življenju?«
»Da nisem dokončala glasbene šole.«
»Se nameravaš kdaj v prihodnosti odreči

priredbam?

»Nikoli. Ker mislim, da je ravno v tem 'point'. Da je zanimivo. Pripravljam pa album, na katerem bo sicer nekaj več lastnega materiala.«

Kako pa je s trači? Kakšno je tvoje mnenje o rumenem tisku?

»Sama nanje gledam s pozitivnega vidika in rumeni tisk je danes 'ful in'. Ampak se ne obremenjujem preveč, ker tisti, ki me poznajo, tako ali tako vedo, kakšna sem.«

Omar, za tebe podobno vprašanje. Tvoja življenjska napaka je ...?

»Ne vem, veliko napak je bilo, tako da ne bi omenjal nobene posebej. Zgleda pa, da prav usodne zaenkrat še nisem naredil.«

Pa dogodek, ki te je spravil v neroden položaj?

»Uh, teh je bilo toliko ... Kar nekaj v srednji

šoli, na 'faksu' in tudi na odru. Sicer pa se med nastopom na srečo še ni zgodilo nič hujšega.«

Nastopal si tudi pred večjim občinstvom.

Kako je s tremo?

»Sčasoma sem se treme znebil. Navsezadnje že pet let nastopam s svojo skupino, tako da je bolj ali manj nimam. Mogoče le med prihodom na oder, ampak potem se stvar uredi v minuti ali dveh.«

Kakšno je tvoje mnenje o Emi in ali pripravljáš kakšno presenečenje za Evrosong?

Na Emo se ne bi prijavil, če ne bi bil zmagovalac bitke talentov, saj nisem največji privrženec prireditve v taki obliki in tekmovanj nasploh. Seveda pa sem bil zmage vseeno vesel. Glede Evrosonga pa nič posebnega. Pustite se presenetiti in presenečeni boste!«

Iztok Štefanec FOTO Tanja Zrinski

preživijo del prostega časa in s prijatelji uživajo v zimskih radostih.

Naj vas ob koncu seznanim še z našimi preostalimi načrtovanimi aktivnostmi v letošnjem letu. Julija in avgusta bomo ponovno izvedli poletni tabor na Kolpi in večdnevno gorniško turo. Poskrbeli bomo tudi za redno dejavnost nekaterih naših srednješolcev v njihovih domačih krajih, kjer bodo skušali pametno izrabljati svoj prosti čas. Ob dobrem finančnem poslovanju in pridobivanju sponzorjev pa bomo v naš program sčasoma skušali uvrstiti tudi poletni tabor na morju in jesenski tabor s tandemi, za katera je že zdaj veliko zanimanja mladih slepih in slabovidnih.

Pripravil predsednik SDSS Gregor Habjan, prof., spec. šzv.

Vaše pesmi

Ljubezen res je prava bolezen!

Ti si z njo brezvezen,
daj postani že enkrat trezen!
Izmisliš imidž si svoj neki antitezen,
joj, res strašno si brezvezen!

Poljubiti si me hotel,
ob tem pa pozabil si,
da kmalu od mene boš odšel!
Zaljubljen kar tam si obstal,
pazi, dragi moj, da v biznisu ne boš zaostal!

Še samo trenutek in priljubil si se mi,
a kaj ko, saj vedela sem,
z naglimi koraki od mene boš odšel.

Alja

Najina ljubezen

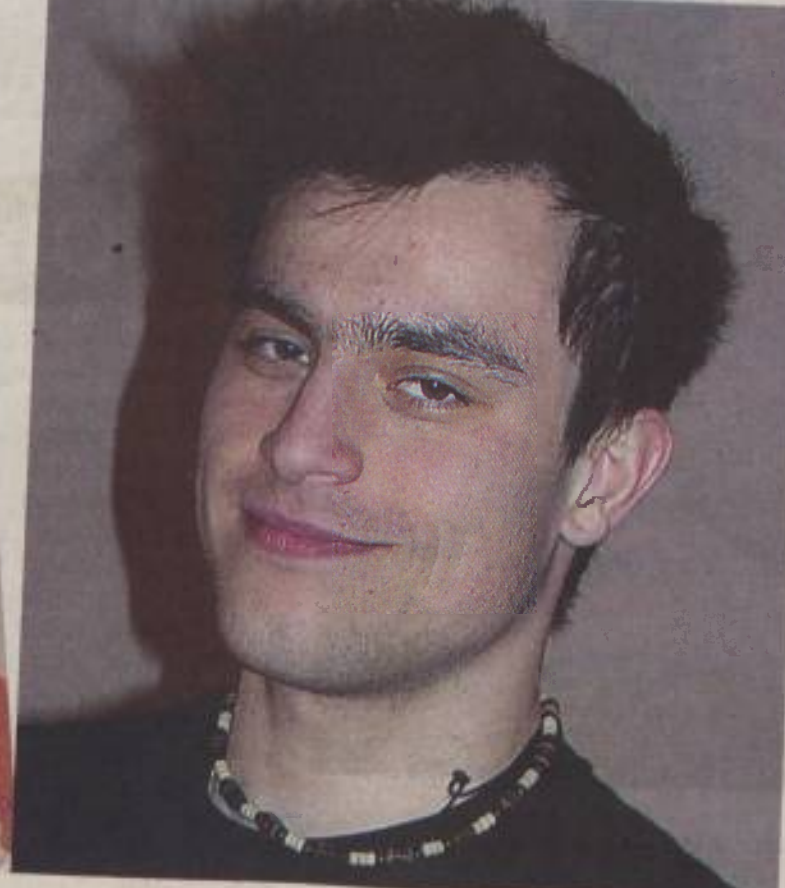
Najina ljubezen je močnejša kot strup,
najine ljubezni ne zmoti niti največji hrup,
najina ljubezen živi,
v najinih srcih ogenj radosti gori.
Najini srca si ljubezni žele,
najine skupne ljubezni.
Najina ljubezen je samo najina.
Poznaš jo ti,
poznam jo jaz.
Poznava jo le midva.
To je najina ljubezen.

Melanija

Vaša čustva

Ljubezen v mojem srcu je rasla čisto počasi. Korak za korakom, krepila je svojo moč iz trenutka v trenutek, ima svoj prostor, svojo tiho misel nate, ki je kot sonce po dežju, ki je kot oaza sredi puščave. Ljubezen je sreča, moja sreča, ker te ljubim.

Sonček

Kar je presenetilo nas, pa ni pomembnost rumenega tiska, za katerega tako ali tako vsi vemo, da preživlja našo estrado. Presenetila sta nas Alya preprostost in Omarjeva odkrita naveličanost medijske pozornosti. In kar je morda najbolj skrb zbujajoče, presenetili so nas opiti dvanaajstletnice in dvanaajstletniki, ki dobro vedo, da je tudi Omar Naber včasih pridno užival različne nelegalne substance. Oh, ta rumena!

Kraljevska družina na jajcih

Humor Nizozemcev je nekaj posebnega, kar so dokazali tudi ob pripravah na velikonočne praznike, pravzaprav na sejmu pisanic v Amsterdamu. Na posebni stojnici so pokazali in tudi prodajali pisanice z obrazi svoje kraljevske družine. Ni treba posebej poudariti, da se je ideja izplačala, pisanice pa dobro prodajale – tudi po medmrežju po vsej Nizozemski.

Nizozemska kraljevska družina na pisanicah: Kraljica Beatrix (67) in princ Bernhard (umrl leta 2004) skrajno desno. Prva z leve hčerka Maxima (33) in vnukinja Amalia, stara eno leto (spodaj).

Ljubezen Kate Bosworth

Orlando Bloom (28), britanski filmski zvezdnik, ki se je prebil na svetovno sceno z eno glavnih vlog v filmu Troja, in ameriška igralka Kate Bosworth, ki je zaslovela s filmom Beyond the Sea, sta se pred dobrima

dve mesecema ločila in ob tem izjavila, da je po treh letih skupnega življenja prišel čas, ko morata iti vsak po svoje. Nič nenavadnega za igralce njunega kova. Toda paparaci so ju takoj po ločitvi ponovno »ujeli« skupaj – pred vhodom v njegovo stanovanje –, kako nekaj

vneto razpravljata. Vzrok za srečanje pa ni bila ponovna ljubezen ali kaj podobnega, temveč Orlandov pes. »Kate ga občuduje in nadvse ljubi. Že ko sva se dogovarjala o ločitvi, sem ji povedal, da bo bolj trpela zaradi njega, ker ga ne bo več videla, kot

zaradi mene,« se je pošalil Orlando in dodal, da sta se s Kate dogovorila, da ga bo lahko ob večerih vodila na sprehod kot nekoč

Kate in Orlandov pes na sprehodu kot v najlepših časih zakona

Dekle meseca

Kelly Hopper je bila do nedavnega televizijska moderatorka na NBC v Združenih državah. Menda je njeno oddajo v jutranjem programu gledalo tudi do 17 milijonov ljudi. Koliko honorarja je Kelly dobila, da se je na straneh znane ameriške revije pojavila samo v kratkem modrem plaščku, se ne ve, vendar je morala biti ponudba nadvse zanimiva, ne glede na posledice. Od tistega dne naprej, ko se je Kelly razgalila pred svetom, njene oddaje ni več na programu.

pada na glavo?

»Polo se igra tudi z glavo, ne samo s telesom!« je oče princ Charles, nekoč opozoril sina Williama, ko ga je uvažal v ta tradicionalni angleški šport. Očitno pa ni bodoči angleški kralj, vsaj po sliki sodeč, ni povsem pravilno razumel. Zgodilo se je v začetku marca na dobrodelni tekmi v Gloucestershireu, na kateri sta sodelovala tudi oba prinčeva sinova – sicer v rolniških protnih ekipah. William se je tako vživel v igro, da je v nekem trenutku izgubil kontrolo, padel s konja in se skorajda dobesedno zaril v zemljo. Potem ko je v otresel prah s hlač in popravil frizuro, so si vsi oddahnili in se veselo nasmejali, saj bi se padec lahko končal veliko bolj tragično, kar bi mogoče celo preložilo očetovo poroko. Zmagala je Haryjeva ekipa, kar pa pri vsej zgodbi sploh ni pomembno.

Princesa Victoria in paznica v zimskem vrtu v Melbournu

Obisk

Poleg britanskega princa Charlesa in danskega prinčevskega para je letos obiskala Avstralijo še ena gostja modre krvi iz Evrope – švedska princesa Victoria. Povod za njen obisk je bil festival Švedski stil v Melbournu. Na tej zanimivi manifestaciji, Victoria je bila pokroviteljica, so Avstralcem prikazali Švedsko od njene zgodovine, kulture in glasbe pa vse do prehrane in običajev. Njena prisotnost je tamkaj vzbudila dokajšnjo pozornost in je tako le še povečala sicer veliko zanimanje za prireditve. Gostovala je v gledani jutranji TV oddaji Sunrise, kjer je na zanimiv način razkrila odnose med evropskimi kraljevskimi družinami in pripovedovala o svojem življenju na švedskem dvoru. Njej na čast pa so Avstralcem izvedli muzikal Mamma Mia s hiti nekoč slavne skandinavske skupine Abba. Zadnji dan obiska je 27-letna Victoria obiskala še tamkajšnji živalski vrt. Od vseh živali so jo še najbolj navdušile koale. Ko je dve dvignila, sta se privili k njej, kot da bi bili že stari znanci.

Deset let trpljenja

Lorraine Bracco

z dvajset let mlajšim košarkarjem Jasonom Cipollom s katerim živi že tri leta in s katerim se odlično razume.

»Deset let sem se borila z depresijo in šele po terapiji z zdravili sem jo uspela premagati.« je te dni priznala Lorraine Bracco, zvezda TV-nadaljevanke Družina Soprano, v kateri igra psihiatrinjo mafijskega šefa. Zdaj se je javno izpovedala in opisala, kako se je borila z depresijo, ki se je pojavila kot posledica številnih težav, ki so se druga za drugo nizale v njenem življenju. Na ta način želi pomagati ženskam, ki se ubadajo z enakim problemom. Najhuje ji je bilo leta 1994, ko se je ločila od igralca Harveya Keitela, na katerega je bila močno navezana, ločitev pa je bila zelo dolgotrajna in mučna, ker je Harvey vztrajal, da bo on skrbel za hčerko Stello, danes staro dvajset let. V tistem času se je počutila osamljeno, predvsem zato, ker o svojih težavah in razočaranjih ni hotela govoriti z nikomer. Dve leti pozneje, živčno že precej uničena, se je ločila od igralca Edwarda Olmosa. Zdravje se ji je poslabšalo toliko bolj, ker tudi o njem ni želela spregovoriti. »Mislim, da sem bila takrat dobra mati. Delala sem vse, kar se pričakuje od matere: prala sem in likala, kuhala kosilo, Stello sem vozila v šolo. Toda počutila sem se kot služkinja, ne kot mati.« Leta 1997 so jo prijatelji pregovorili, da se je začela zdraviti. Zdravnik ji je predpisal antidepresive, ki jih je jemala leto in pol. Danes se počuti odlično. Že pet let ni jemala zdravil, zato se je tudi odločila, da spregovori o vsem, predvsem zato, ker je precej časa čutila velik odpor do zdravil in jih sploh ni hotela jemati. Bala se je, da bo postala odvisna od njih in ji bodo uničila življenje. Danes jih pa priporoča vsem. Zato je tudi sprejela ponudbo proizvajalca zdravil Pfizer, da sodeluje v reklamni akciji.

Šola visokega nogometa

Čas gre svojo pot ... Paris Hilton (24)

1984

1997

2000

2003

2005

Pravijo, da je ena od najbolj neobrzdanih ameriških plavalask. To je tudi sama potrdila, ko se je lani na TV pojavil film o tem, kako v nekem pariškem hotelu seksa s svojim prijateljem (čez dva meseca se je to pri nas ponovilo v različici s Severino). Dekletu se pravzaprav nikoli ni godilo slabo. Že pri treh letih so ji v najbolj luksuznem hotelu v New Yorku, v Waldorf-Astории, prinesli zajtrk v posteljo. S 16 leti je opustila šolanje in si privoščila razkošno življenje v ameriškem jet-setu. Ko so jo novinarji nekoč vprašali, kaj je po poklicu, je ponosno odgovorila: »Jaz sem dedinja!« Očka Hilton, lastnik svetovne verige hotelov, ki je še na smrtni postelji razmišljal, kako morajo viseti zavese pri prhi, da ne zmocijo tal, je nedavno umrl. Svoji hčerkici je zapustil 21 milijonov evrov.

Hčerke so dovolile

»Bila sva v Parizu, na vrhu Eifflovega stolpa, ko me je Rod nenadoma prijel za roko, pokleknil in vprašal, ali se želim z njim poročiti. Potem je vzel iz žepa skatlico, v kateri je bil čudovit prstan z diamantom, in mi ga nataknil na prst. Padla sem mu v objem in zašepetala DA!« Tako se je izpovedala manekenka Penny Lancaster in opisala trenutke, na katere je pravzaprav čakala vseh pet let njune zveze. To se je lahko zgodilo šele, ko so dale britanskemu rokerju Rodu Stewartu (60) blagoslov njegove tri hčerke in dva sina (najstarejša 25 let, najmlajši 10 let) iz dveh propadlih zakonov. Ko je dobil dovoljenje za poroko, z vsakim otrokom se je pogovarjal posebej, je kupil zaročni prstan za okroglih 50.000 funtov in nato njo in njene starše z zasebnim letalom odpeljal v Pariz. Datuma poroke še niso določili, ker ima Rod pred tem še manjšo obveznost, ki jo mora nujno opraviti: ločiti se mora od Rachel Hunter, s katero se je poročil leta 1990. To pa ne bo tako lahko in enostavno, saj je Rachel rahlo užaljena. Pred poroko je namreč morala podpisati dokument, po katerim ji bo ob ločitvi pripadlo le nekaj odstotkov Rodovega premoženja. Kljub majhnemu odstotku pa Rachel po vsej verjetnosti ne bo lačna, saj ocenjujejo možno premoženje na 190 milijonov dolarjev in ji tako manj kot 10 milijonov dolarjev »ne uide«.

Ta hip eden najboljših nogometašev na svetu, David Beckham, član madridskega Reala in seveda angleške reprezentance, je v začetku meseca v Londonu odprl svojo nogometno akademijo. V The David Beckham Academy se bo vsako leto zvrstilo okrog petnajst tisoč perspektivnih fantov v starosti od 8 do 15 let, ki se bodo od Davida in njegovih kolegov učili skrivnosti vrhunskega nogometa. »Mislim, da so se mi s tem izpolnile moje otroške sanje. Ko sem se kot deček hodil na nogometno akademijo Bobbyja Charltona, sem sanjal o tem, da bi imel tudi sam nekoč nogometno šolo,« je ob otvoritvi akademije povedal David. Zanimivo je, da bodo nogometno šolo lahko obiskovale tudi deklice.

Bistričan Milan Godina

Bralci Péna se predstavljajo

je postal zlatarski mojster na Dunaju

Jaz (bilo mi je okrog tri leta) in moj oče pred domačijo, v kateri sem se rodil leta 1957.

Potem ko sva se nekajkrat srečala na trgatvi v Kustečevih goricah (po domače Lemezovih) na Razkriškem bregu, sem pred kratkim končno uresničil tudi obljubo, da ga bom obiskal na Dunaju, da bi videl, kako živi, kaj dela in o tem tudi pripravil zapis za bralce Péna. Ko je prvič videl našo Vestnikovo prilogo, je dejal, da se mu zdi zelo zanimiva, ker se lahko na ta način spet srečuje z našimi kraji in ljudmi.

»Veliko tega, kako je bilo v mojih prvih desetih letih življenja na D. Bistrici, sem že

pozabil. Zelo dobro in rad pa se spominjam zimskih radosti na ledu, predvsem na bližnjem »bereku«, kot smo rekli strugi za našo hišo. Tam smo se sankali, vozili s sanmi in počeli razne vragolije. Včasih smo zakurili tudi ogenj in si pekli »špej« ali kaj drugega, kar je komu uspelo skrivaj prinesiti od doma.

Prvih pet let sem odrasčal v hiši, kjer sem se rodil in kjer sta živela v zunajzakonski skupnosti moja mama Marija Godina in oče Izidor Vučko. Nato mi je oče umrl, z mamo pa sva se preselila v

manjšo hišo njenih staršev, ki je bila v zelo slabem stanju. Življenje je bilo težko. Mama se je odločila, da bo odšla s trebuhom za kruhom v tužino. Dobila je zaposlitev na posestvu pri Dunaju, mene pa so najprej vzeli v rejo Krampačevi, nato pa sem se preselil k Špiclinovim. No, če se je le dalo, sem zahajal na obisk k Lemezovim, na dom mamine sestrčne Agate in njenega sina Slavka, mojega velikega prijatelja iz otroških let. Tam sem se počutil kot doma. In če grem danes na obisk v Slovenijo, grem k

- Po avstrijski osnovni šoli uspešno končal tudi 3-letno poklicno šolo in si pridobil naziv mojster (»Goldschleger«) v zlatarski dejavnosti.

- Poročil se je z Dunajčanko, imata tri otroke in lepo hišo sredi vrtnarije.

- Njegovi konjički so ribolov, nogomet in kuhanje.

Tule sem na delovnem mestu, v rokah pa držim tanke trakove iz zlata, ki ga stanimo na »debelino« od 0,1 do 0,0009 milimetra. Poleg tanjšanja zlato v proizvodnem procesu tudi topimo, valjamo in režemo.

od rok, zato mi je šef predlagal, naj grem v 3-letno poklicno šolo. Uspešno sem jo končal, nato sem opravil še 2-letno prakso in si tako pridobil mojstrski naziv »Goldschleger« (mojster za tanjšanje zlata). Tako sem dobil v tem podjetju tudi stalno službo, ki jo opravljam še danes. V naši firmi, kakršna je v Avstriji le še ena, izdelujemo oziroma pripravljamo posebne zelo tanke zlate lističe, ki jih uporabljajo zlatarji za pozlatitev ali restavriranje že pozlačenih predmetov in figur, tudi v cerkvah, napisov na nagrobnih spomenikih ali v druge me. Tudi jaz znam to delati, vendar se s to dejavnostjo ne ukvarjam.

Ko ima prosti čas

Kadar imam prosti čas, grem večkrat na ribolov k Donavi ali pa v kakšna dru-

ga »lovišča«. Ne morem pohvaliti s kakšno veliko uspešno lovno fejo, zaenkrat je to samo nekaj kilogramski krap, upam, da mi bo sreča nekega naklonjena. Do devetdesetega leta sem aktivno igral nogomet pri mladinski moštvi Schwehata, ki me napadalec, zdaj pa je v sredni dobi, zberemo s veterani in igramo za svojo dušo. To je vrste prosti dan, če lahko vzame prosto (»Cleroberechtung«) kakšen dan v tednu. Takšni je pri nas navada. Zame je to hobi tudi kuhanje, sem običajno jaz glavni kuhar v družini. Znam tudi bujto repo, ki me minja na kolone, ki sem jo v otroških letih vedno videl in še danes je to zame pravi nični dan, kadar pridem na obisk k Lemezovim (Kustecim) na D. Bistrici.

Tudi ta fotografija mi je ljuba spomin na otroštvo, še posebno na najboljša prijatelja Slavka Kusteca (na levi) in Ivana Špiclina (na desni).

pen par

Kala in Bojan

Znano je, da je lahko pes najboljši človekov prijatelj. To velja tudi za Kalo, ki je lastniku Bojanu iz Ljutomeru še posebno pri srcu zato, ker mu nikoli ne ugovarja, ga ima zelo rada, in ker sta oba kosmata.

JOG

Če je potrebno, pomagam tudi na družinski vrtnariji ženinih staršev. V rastlinjaku bo kmalu zacvetelo nekaj tisoč sadik paprike.

Leta 1980 sem se poročil s domačinko Suzanne, še leta prej pa sva si začela skupaj urejati hišo, ki so nam jo v surovem stanju podarili njeni starši. Vselila se nam je leta 1981. Najprej se nam je rodila hčerka Sabina, nato sin Manuel, ki sta medtem že oba na svojem, petdesetletni leti pa sva dobila še hčerko Julijano, ki seveda še vedno pri nas uprava, da bo tako tudi dovolj velika za dve družini.

Jožef G. Bistričan